

Cumhuriyetçi biçimler ve monarşik aygıtlar - H. Fırat

Cumhuriyet sorunu üzerine tartışma, devlet sorununa ilişkin temel önemde bir tartışmadır. Solda bu alandaki her sapma ya da çarpıtma da, kendini özünde marksist

devlet teorisine ilişkin bir sapma ya da çarpıtma olarak gösterir. Geçen yüzyılın başında oportünistler, marksist devlet teorisine karşıtlıklarını genel ve soyut bir "demokrasi" savunusu ile maskelerlerdi.

Günümüz Türkiye'sinde oportünistler aynı tutumu bu kez sınıflar, toplumlar ve tarihsel dönemler üstü, genel ve soyut bir "cumhuriyet" savunusu üzerinden göstermektedirler.

s.12

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2022 / 01
4 Ocak 2022

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak59.net

Yeni yılda
yakalanması gereken halka:

Devrimci sınıf
hareketi!

4

AKP iktidarının vurgunu ve emekçiler

Emekçilerin daha da yoksullaştırılması pahasına organize edilen vurgunun kokuşmuş mafyatik rejimlerinin ömrünü uzatabileceğini varsayıyorlar.

8

Asgari ücret aynasında metal TİS süreci

İçinden geçilen dönem üzerinden bakıldığında, bütünlüklü bir MESS TİS süreci ve müdahale hattının büyük bir önem taşıdığı görülecektir.

16

Sömürü, baskı, şiddete rağmen kadınlar ayakta!

Kadın hareketi için 2021, kazanılmış hakları geri vermemek bilinciyle eylem süreçlerinin örgütlenip dinamizmin sürdürüldüğü bir yıl olarak yaşandı.

2021: Ekolojik yıkım ve çevre hareketi tablosu

s.18

Zirvelerin "barış" sahtekarlığı Libya'da tutmadı

s.20

Yeni yılda yakalanması gereken halka:

Devrimci sınıf hareketi!

2022 yılına yeni zam furyası ile girildi. Yılın daha ilk günlerinde elektrikten doğalgaza, ulaşımdan yol-köprü geçiş ücretlerine ve akaryakıtı kadar her şey zamlandı. Bu en temel kalemlere gelen zamların çok geçmeden günlük ihtiyaç malzemelerine yansıtacağı yeterince açık.

Gerici-faşist rejim tarafından, özellikle 2021 yılının son aylarında alabildiğine ağırlaşan ekonomik-mali krize çare olarak gündeme getirilen "Türk tipi ekonomi modeli" safatasının gerçekte ne anlama geldiği de bu somut gelişmeler üzerinden görülmüş oldu. Zira son zam yağmuru, emekçi kitlelerde kafa karışıklığı yaratmak ve işlerin yolunda gittiği aldatmacasını yutturmak için şovlar eşliğinde hayata geçirilen "kur güvenceli mevduat düzenlemesi" ve sözde "yeni ekonomik model" ile mali krizin yükünün bir kez daha işçi ve emekçilerin omuzlarına yükleneceğini gözler önüne serdi. Öyle ki, Erdoğan'ın ekranlara çıkıp, tam bir arsızlıkla "fiyat indirimi yapmayanların yakasına yapışacağız" demesinin üzerinden saatler geçmeden birbiri ardına zam haberleri geldi.

Ekonomik-mali krizin yükü elbette sadece zamlarla emekçilere fatura edilmiyor. AKP-MHP iktidarının tüm ekonomi politikaları, verili krizi sermaye ve rejim adına fırsata çevirmeye endekslidir. Tüm "yeni" düzenlemeler, emekçiler adına krizin faturasının katlanarak artması anlamına gelmektedir. Son haftalarda arkası kesilmeyen zam yağmuru, yaşanacak yıkımın ve ödenecek faturanın sadece bir parçasıdır. Önümüzdeki günlerde gerek işten atmalarla gerek ağır çalışma koşullarıyla gerekse düşük ücretlerle söz konusu yıkım çok daha derinleşecektir.

Nitekim, burjuva iktisatçılar dahi "Türk tipi ekonomi modeli" üzerinden alaycı değerlendirmeler yapıyor, izlenen politika ile enflasyonun aşağı çekilemeyeceğini, tersine önümüzdeki süreçte yüksek enflasyon oranlarına hazırlıklı olunması gerektiğini vurguluyorlar. Kurdaki dalgalanmanın bu yol-yöntemle dizginlenemeyeceğine, TL'deki değer kaybının devam edeceğine, hayat pahalılığının tırmanacağına, yoksulluğun katmerlenerek artacağına işaret ediyorlar.

Kısacası, 2022 yılına ekonomik-mali krizin çok yönlü yıkımının açık ya da örtülü yollarla emekçilerin omuzlarına yıkılmış olması gerçekliği ile girmiş bulunuyoruz. Dolayısıyla bu yıla, bu tabloyu yaratan ekonomik-mali sorunların ve bunun karşısında emekçi kitlelerin nasıl bir yol izleyeceğinin damgasını vuracağı açıktır.

İKTİDARIN ALDATMACA-SALDIRI SARMALINDA YOL ARAYIŞI

Gerici-faşist rejim bir yandan kısa vadeli ayak oyunları ve aldatmacalarla kendine manevra alanı açmaya, ekonomik kriz üzerinden yaptığı hokkabazlıklarla günü kurtarmaya ve emekçilerin bilincini bulandırmaya çalışıyor. Toplumsal desteğindeki erimeyi durdurmak için deyim yerindeyse kırk takla atıyor. Öte yandan, burjuva muhalefete ve toplumsal mücadeleye dinamiklerine aralıksız saldırarak önünü düzlemeyi amaçlıyor.

Bunun son örneği düzen muhalefetine elindeki belediyelere dönük saldırı girişimleri oldu. Uzun bir süredir gerici-faşist rejimin ajandasında muhalif belediyelere yönelik saldırı hazırlıklarının yer aldığı tartışılıyor ve çeşitli senaryolar gündeme getiriliyordu. Başta İstanbul ve Ankara olmak üzere, burjuva muhalefetin yönettiği belediyelere kayyım atanacağı ya da çeşitli saldırılarla çalışmaz hale getirileceği iddia ediliyordu.

AKP-MHP iktidarı manipülatif hamlelerle kur tabelasında pembe bir tablo yarattıktan hemen sonra düzen muhalefetine ve toplumsal mücadele güçlerine tehditler savurmaya başladı. Hemen ardından rejimin trolleri sahaya sürüldü ve Erdoğan o bilinen üslubuyla saldırıların ilk işaretlerini verdi.

İBB'ye yönelik başlatılan "terör soruşturması" bu bağlamda gerici-faşist rejimin ilk somut hamlesi oldu. Belediyeler üzerinden girişilen bu maceranın nasıl seyredeceğini kestirmek zor. Fakat, iktidar bünyesinde çatlaklar yaratsa da bu tür çıkışlar, rejimin kendi bekası için neler yapabileceğinin işareti sayılmalıdır.

YAKALANMASI GEREKEN HALKA

Düzen cephesinde yalan, demagoji

ve saldırgan söylemler eşliğinde kapışma devam ederken, işçi sınıfı ve emekçiler adına asıl yakalanması gereken halka kendi gerçek-sınıfsal gündemlerine odaklanmaktadır.

Bu açıdan olanakların giderek arttığı bir süreçten geçiyoruz. Zira toplumun önemli bir kesimi, işçiler, emekçiler, gençler, ezilenler ve yoksulluğun pençesinde yaşam savaşı veren yüzbinlerce insan hayatın gerçek sorunlarına daha yakından bakmaya ve onları anlamaya çalışıyor. Öfke ve tepki gitgide büyüyor.

Bu olgular, sınıf devrimcileri ve diğer toplumsal mücadele güçlerinin önümüzdeki günlerde dikkatini sınıf hareketinin gerçek gündemlerine, gelişmelerine ve ortaya çıkan olanaklara çok daha fazla hasretmesi gerektiği bir döneme girildiğini ortaya koyuyor. Halihazırda devam eden TİS süreçleri, özellikle metal işkolunda Grup Metal TİS'leri üzerinden yaşanan hareketlilik, dikkatlerin çevrilmesi gereken kritik halkalardan biri olarak öne çıkıyor. Metal işçilerinin yoksullaşmaya ve hayat pahalılığına karşı gündeme getirdiği TİS taslaklarında "revizyon" talebi başta olmak üzere, insanca yaşam ve çalışma koşulları için öne çıkardığı talepler üzerinden gelişecek bir hareketlilik, bugün için edilgen konumda duran diğer sınıf bölükleri için bir işaret fişğine dönüşebilir. Dolayısıyla metal işkolunda yaşanan gelişmeler sınıf mücadelesinin ilerletilmesi ve işçi sınıfının talep ve özlendirmelerinin öne çıkarılması bakımından büyük önem taşımaktadır.

***

2022 yılının ilk günlerinde yaşanan gelişmeler göstermektedir ki, sınıf devrimcileri, ilerici-sol güçler, emek ve meslek örgütleri başta metal işkolu olmak üzere, işçi sınıfı içerisinde yaşanan kaynamayı bir patlamaya dönüştürmek için seferber olmalıdır. Zira, kriz içerisinde debelenen asalak kapitalistlerin ve gerici-faşist rejimin soluğunu kesecek yegâne şey, birleşik-kitlesele ve devrimci bir sınıf hareketidir. Ancak işçi sınıfı eksenli birleşik-kitlesele ve militan mücadelelerle krizin ağır faturası reddedilebilir, gerici-faşist rejimin pervasız saldırıları geri püskürtülebilir, toplumsal mücadele dinamiklerinin önü açılabilir.

Düzen cephesinde yalan, demagoji ve saldırgan söylemler eşliğinde kapışma devam ederken, işçi sınıfı ve emekçiler adına asıl yakalanması gereken halka kendi gerçek-sınıfsal gündemlerine odaklanmaktadır. Bu açıdan olanakların giderek arttığı bir süreçten geçiyoruz.

Tek adam rejiminde pandemi yılları ve kaybedilenler

Salgınla süren bir yıl daha geride kaldı. Pandemiye misliyle ağırlaştırılan tek adam rejimi altında kaybedilenlerse bir hayli fazla.

Türkiye’de ilk Covid-19 vakası resmi olarak 11 Mart 2020 tarihinde tespit edildi. Virüse bağlı ilk ölüm ise 17 Mart olarak duyuruldu. Peki, 2020’den bugüne tek adam rejimi altındaki Türkiye’nin pandemi programında neler yer aldı, program nasıl ilerledi?

Saray rejimi başından beri bilimsel yol ve yöntemlerden, şeffaflıktan uzak, yalan ve çarpıtmaya dayalı bir pandemi politikası uyguladı. Türk Tabipler Birliği muhatap sayılmadı. Onun yerine saraya bağlı bilim kurulları oluşturuldu.

Sağlık Bakanlığında özel hastane sahipleri, Eğitim Bakanlığında özel okul sahipleri ve Turizm Bakanlığında otel zincirleri sahipleri oturdu. İktidarın kiblesi her zaman için kâr ve daha fazla kâr oldu. Sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilen pandemi programında üretim hiç aksamadan devam etti. İşçi fonlarından patronlara destek paketleri oluşturuldu. Sağlıklarından olan işçi ve emekçiler ücretsiz izinler, patronlara tanınan Kod-29’dan atma serbestliğiyle iş ve gelirlerinden de oldular.

Vaka ve ölüm sayıları sürekli olarak gizlendi. Verilerin iktidar tarafından çarpıtıldığı, Sağlık Bakanının “Her vaka hasta değildir” sözleriyle doğrulandı.

Salgınla mücadele “maske, mesafe, hijyen” üçlemesiyle, kişisel tedbirlere indirildi. Önleyici, kısıtlayıcı toplumsal tedbirler alınmadı. Meslek örgütleri ve uzmanların önerdiği şekilde, üretim süreci dahil hayatı büyük ölçüde kısıtlayacak tam kapanma Türkiye’de hiçbir zaman uygulanmadı. İçişleri Bakanlığı

tarafından iki saat öncesinde duyurulan sokağa çıkma açıklamalarıyla izdihamlar yaratıldı. Böylelikle yeni bulaşlara davetiye çıkarıldı.

Pandemiye karşı sözde tedbirler, muhalif kesimlere yönelik baskı ve yasakların arttırılmasıydı. TTB hedef tahtasına çakıldı, üyeleri terörist ilan edildi. Bilimsel düşüncelerini toplumla paylaşmak isteyen bilim insanları kovuşturmalara uğradı. Sokağa çıkma yasakları direnişçi köylülere, kadınlara ve işçilere uygulandı. Sokağa çıkma yasağını delen kağıt toplayıcılarına ceza kesildi, fakat AKP’nin lebalep dolu kongre ve etkinlikleri devam etti.

Eğitim alanında da ciddi kayıplar yaşandı. İlk vakanın ilan edilmesinden beş gün sonra, 16 Mart’ta okullar kapandı. Türkiye, dünyada okulları en uzun süre kapalı tutan ülke oldu. Online eğitim sürecinde internete erişimde sıkıntılar yaşandı. Ekonomik etkenlerin yanı sıra eğitim alanındaki sorunlar çocuk işçiliği ve çocuk yaşta evlilikleri tetikledi.

Türkiye aynı zamanda milli gelirine göre en az sosyal destek uygulayan ülkelerin başında geldi.

2021: PANDEMİ KAOSU VE KANIKSAMA YILI

2021 yılına yeni varyantlarla girildi. Ocak’ta başlatılan aşı programında ciddi aksaklıklar, belirsizlikler yaşandı. Aşılamayla toplum bağışıklığı henüz kazanılmamışken 2021 Şubat’ından başlayarak kısıtlamalar giderek gevşetilmeye başlandı. Bunun sonucunda vaka sayıları tekrar yükselişe geçti. Nisan ayına gelindiğinde günlük vaka sayıları 40 binleri aşarak, rekor seviyelere çıktı. Buna karşı

ülke genelinde 17 günlük kapanma kararı alındı. Fakat üretim yine durmadı, çalışanlar kısıtlamadan muaf tutuldu. Aşılamadaki düşük hız varyantları tetiklerken, 1 Haziran’da erken açılımla, Temmuz’da normalleşmeyle yeni bulaşların önü tekrar açıldı. Koronavirüs tedbirleri ve aşılama programı turizm odaklı güncelenmeye devam edildi.

Çıkardığı genelgeye uymayan İçişleri Bakanı, koronavirüsten ölenleri sayıp topluma uyarı twitleri atmayı temel sorumluluk gören Sağlık Bakanı, turistlerin göreceği herkesi aşıladığını ilan edip döviz diplomasisi yapan Dışişleri Bakanı’yla saray rejimi pandemiye bir kaosa yol açtı.

Türkiye’de koronavirüs pandemisinin başlangıcından bu yana resmi rakamlara göre yaklaşık 80 bin kişi yaşamını yitirdi. Yüzde 85’lere varmış olması gereken 3. doz aşılama oranı ise 14 milyon civarındadır. Her gün yüzlerce insan salgından yaşamını yitirmektedir. Aşılamadaki düşük seyir nedeniyle mutasyona uğramış virüsler, özellikle Omicron varyantı tehlikeli bir hal almakta, yeni ölümlere davetiye çıkarmaktadır.

Pandeminin başından beri izlediği politikalarla AKP iktidarı işçi ve emekçiler için derin yoksulluk, kitlesel ölüm ve kitlesel hastalık üretmektedir. Sağlık emekçileri ölmeye devam etmekte, sağlıkta dönüşüm ve iktidarın kutuplaştırıcı siyaset ve söylemlerinin de bir ürünü olarak şiddete maruz kalmaktadırlar. Bu karanlık tablodan AKP iktidarı sorumludur. Asıl sorumluların hesap vermesi için de toptekun bir mücadele hattının örülmesi, toplumun emekçi kesimlerinin birleşik mücadelesi şarttır.

HDP’ye saldırı protesto edildi

Halkların Demokratik Partisi HDP’nin Şirinevler’de bulunan Bahçelievler İlçe Örgütü binasına 28 Aralık günü faşist saldırı gerçekleştirilmişti. Yapılan saldırının ardından HDP İstanbul il örgütünün çağrısı ile 2 Ocak’ta Şirinevler meydana basın açıklaması gerçekleştirildi.

Basın açıklaması saatinden önce toplanan kitleye polis saldırdı ve çok sayıda kişi gözaltına alındı. Bahçelievler Kaymakamlığı tarafından keyfi olarak basın açıklaması yasaklandı. Meydanı polis ablukaya alırken birden fazla saldırı yapıldı. Eylem için bir araya gelen kitle saldırılara rağmen Mahmut Bey Caddesi’ni kapatarak yürüyüş gerçekleştirerek HDP ilçe binası önünde toplandı. Burada “HDP’ye yönelik saldırıları kınıyoruz faşizme karşı omuz omuza” şiarlı pankart açıldı ve ilk olarak HDP İstanbul Eşbaşkanı Ferhat Öncü söz aldı.

“Bizim parti binamıza yapılan silahlı saldırıya demokratik hakkımızı kullanarak bir basın açıklaması ile protesto etmek istedik. Ancak yüzlerce polis engellemeye çalıştı” diyen Öncü, saldırıların planlı ve bilinçli olduğunu vurguladı. “Arkadaşlarımızı katlederek, bıçaklayarak ve gözaltına alarak bizlere asla geri adım atmamamız.” diyen Öncü’den sonra HDP İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve sırayla kurum temsilcileri konuşma yaptı.

Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu temsilcisi, baskılara hiçbir şekilde boyun eğmeyeceklerini ifade ederek şunları dile getirdi:

“AKP ve MHP faşizmi tüm topluma dönük saldırılarını her geçen gün arttırıyor. Yaşamış olduğu ekonomik ve siyasal krizin üzerini saldırganlığını arttırarak sürdürüyor. Bizler alanlarda meydanlarda olmaya devam edeceğiz. Halkların Demokratik Partisi yalnız değildir. HDP ile dayanışma içerisinde olmaya devam edeceğiz. Biz devrimciler-komünistler olarak hiçbir baskıya ve zorbalığa boyun eğmedik ve teslim olmadık. Faşizme karşı mücadelemizi bu topraklarda devrim ve sosyalizm mücadelesini büyütmeye devam edeceğiz.”

SYKP, ESP, Kaldıraç, Proleter Devrimci Duruş, HDK ve SODAP adına konuşmalar yapıldı. Konuşmaların ardından açıklama bitirildi.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

AKP iktidarının vurgunu ve emekçiler

7 Haziran 2015 seçimlerinde hezime-te uğrayan ve “toplumsal meşruiyeti” zayıflayan dinci-faşist rejim o günden bu yana her tür kirli ve kanlı gayri-meşru yöntemi kullanarak ayakta duruyor. Bu ise rejimi tepeden-tırnağa kokuşmuş, vurguncu bir mafyatik niteliğe büründürdü. Son dönemde sadece ekonomik alanda yaşanan olaylar, Tayyip Erdoğan ve etrafını saran dinci-lümpen şebekesinin evrimleşmesiyle “hilkat garibesi” denebilecek bir siyasi-bürokratik kastın oluştuğunu gözler önüne serdi. Saray rejiminin yarattığı bu ucube kast, kılıfına uydurulmuş “olağan yalanlarla” yönetemez duruma düştüğü için artık akla ziyan kaba-saba çarpıtmalar ve azgın bir zorbalıkla saltanatını ayakta tutmaya çalışıyor.

YALANLA TALANIN SENTEZİ

Kendileri yağmalayarak, beşli çete ve emsallerine yağmalatarak dev bir servet biriktirdiler. Yaklaşık yirmi yılın sonunda ülkeyi ekonomik çöküşle kaos arası bir tünele soktular. Milyonların yaşamını altüst ettiler. 21. yüzyılın ilk çeyreği bitmek üzereyken soğuk kış günlerinde uzun ekme kuyrukları oluşturdular. Asgari ücret açlık sınırının altında kaldı. Çalışanların büyük bir çoğunluğu asgari ücretle, bir kısmı ise daha düşük bir ücretle çalışmaya mahkum edildi. İzledikleri politika ile TL'nin değeri hızla düşürüldü, enflasyon yükseldi. Toplum derin bir gelecek korkusuyla baş başa bırakıldı.

Onlar bu çöküşü “yeni ekonomik model”, “Çin modeli”, “yerli model” gibi palavralarla pazarlamaya çalıştılar. Bu “model” ile doların 18 liraya fırlamasına zemin hazırladılar. Ardından AKP şefine açıklama yaptırıp doları birden 11 liraya düşürdüler. Bu operasyon için Merkez Bankası'nın (MB) olmayan rezervlerinden 20 milyar dolar sattıkları hesaplanıyor. Ekonomistler MB'deki eksinin 40'tan 60 milyar dolara çıktığını belirtiyorlar. MB'nin 128 milyar dolarlık rezervini yağmalayanlar, kısa sürede 60 milyar dolarlık bir eksi de yaratılar.

Saraya biat etmeyen ekonomistler, müdahalenin esas olarak ABD'den yapıldığını belirtiyorlar. Tayyip Erdoğan konuşma yaptıktan sonra milyarlarca doları satışa sunup TL'nin değerini yükselterek, güya AKP şefinin “dünya lideri”

olduğunu ‘kanıtladılar’. Dolar kurunun 11-12 lira arasına düşmesini, güya Tayyip Erdoğan’a güvenen vatandaşların dolar satmaları sağlamış. Sarayın, Hazine ve Maliye Bakanlığı koltuğuna oturttuğu Nureddin Nebati adlı zat şu açıklamayı yaptı: *“Kimse devreye girmede, sadece binlerce bireysel satıcı devreye girdi, adeta yarıştılar. O gece dövizini bozdurmak için adeta insanlar yarışa girdi.”*

Görünen o ki kendisi de bir kapitalist olan Nebati, sahtekarlıkta herkesi yaya bırakıyor. Zira gece saatlerinde yaşanan müdahale esnasında “fani vatandaşlar” istese de işlem yapamazdı. O saatlerde ancak rejimin adamları ya da hazırlanan, önceden haberdar edilen “büyük oyuncular”, yani saray rejimiyle iltisaklı para babaları işlem yapabiliyordu. Nitekim “Nebati'nin mumu” yatsıya kadar bile yanamadı. Çünkü olayın ertesi günü, bankalardaki toplam mevduatlarda dövizle açılmış hesaplarda artış olduğu saptandı. Bu artışta başı çekenler de AKP'nin yüksek oy aldığı kentler oldu. Yani Nebati ve onun izinden giden saray beslemesi medya ve troller güruhu kaba saba yalanlarla bir “algı operasyonu” gerçekleştirdiler.

Büyük yalanlarla örülen algı operasyonu ile milyarlarca dolarlık servet transferine kılıf uydurmaya çalıştılar. Oysa Nureddin Nebati'nin kendisi “küçük yatırımcıların çarpıldığını” pişkince anlattı. Küçük yatırımcı 16-18 liradan satın aldığı doların 11-12 liraya düşürülmesiyle “çarpıldı”. Hazırlanan plandan haberdar edilen “büyük yatırımcı”, yani sarayla iltisaklı para babaları ise doları 18 liradan

satıp hemen ardından 11-12 liradan geri aldılar. Yani saatler içinde dolar bazında %50'ye tekabül eden büyük bir vurgun yaptılar. Utanmazlıkta sınır ve ölçü tanımayan saray rejiminin başı ile müritle-ri işte bu yalan-talan operasyonundan “başarı öyküsü” devşirmeye kalkıştılar. İşin garip tarafı düzen muhalefetinin bir kesimi ile bazı “muhafif” gazetecilerin de olan biteni “başarı” diye nitelemeleridir.

BİR TARAFTA EKMEK KUYRUKLARI BİR TARAFTA MİLYAR DOLARLAR

AKP-MHP iktidarının yönettiği Türkiye'de yaşananlar, bu sermaye uşaklarının pervasızlığı vardıkları boyutu göstermesi bakımından çarpıcıdır. Zira şatafatlı saraylarında oturup ülkeyi yöneten bu ucube kast, milyonlarca emekçinin yaşamını allak bullak eden icraatlara imza atarak, insanları soğuk kış günlerinde ekme kuyruklarına mahkum ederken, milyonlarca emekçinin doğalgazı ödenmeyen faturalardan dolayı kesilirken, milyonlar işsizken, devasa bir serveti etraflarındaki para babalarına transfer edebildiler. Ülke nüfusunun çoğunluğunun daha da yoksullaştırılması pahasına organize edilen bu büyük sahtekarlığın kokuşmuş mafyatik rejimlerinin ömrünü uzatabileceğini varsayıyorlar.

Kapitalizm insanın insan tarafından sömürsüne dayalı bir sistemdir. Eşitsizlikler de işsizlik de servet-sefalet kutuplaşması da bu sistemin yapısal sorunlarıdır. Buna rağmen sistem kitleleri aldatılmak, onların rızasını kazanabilmek için bazı kurallara göre hareket

eder. Yalanı, talanı, vurgunu, kepezeliği kılıfına uydurmaya çalışır. Oysa AKP-MHP rejiminin yönetici kastı kaba bir küstahlık, ölçsüz bir pişkinlikle emekçileri hiçe saydığını ilan ediyor. Hem milyonlarca kişinin daha da yoksullaştırılması hem gelecekte emekçilerin sırtına ağır yükler bindirecek olan milyarlarca dolarlık vurgunların ayan beyan yapılması, halkı hiçe sayan pervasızlığın vardığı boyutu gözler önüne seriyor.

AKP-MHP iktidarının yıkılma korkusunun sarayın karanlık dehlizlerini sarmış olmasının, ülkeyi yöneten ucube kastın pervasızlaşmasında önemli bir rol oynadığı kesin. Zira “olağan” yöntemlerle yönetebilselerdi bu kadar kepezeliğe ihtiyaç duymazlardı. Dincilik, ırkçılık, neo-liberalizm, mafyacılık, yağmacılık, riyakarlık gibi çirkeflerle yoğrulmuş bu yönetici kastın icraatları iğrenç olsa da şaşırtıcı sayılmaz. Zaten bu nitelikte bir kast da ancak böyle kepezelikler konusunda “başarılı” olabilir.

Yazık ki bu gözü dönmüşlüğü mümkün kılan daha önemli bir neden var. O da işçi sınıfı ile emekçilerin kendilerine bunca kötülüğü reva gören, onları hiçe sayan bu ucube kastın ve temsil ettiği sermaye sınıfının karşısına dikilmemiş, işledikleri bunca suçun hesabını halen soramamış olmasıdır. Bunlardan hesap sormak kolay olmasa da mümkün ve zorunludur. Bunun için gerekli olan ise işçi sınıfının, emekçilerin, gençlerin, kadınların ve toplumun öteki ezilen kesimlerinin örgütlü mücadelesinin ilmek ilmek örülmesidir.

Ekrem İmamoğlu'na yönelik kumpas üzerine

İstanbul'daki son yerel seçimlerde ortaya çıkan tablo, sadece AKP'nin yenilmezlik iddiasının sonu olmakla kalmadı. AKP-Erdoğan iktidarının 2023, 2053, 2071 yıllarında saltanatını sürdüreceği iddiasının yerle yeksan olmasına da yol açtı. Bu nedenle İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) seçimlerindeki hezimetin acısını ne AKP'liler ne de ebedi şefleri yüreklerinden atabildiler.

İstanbul seçimleri önemliydi. Zira AKP şefine göre İstanbul'u kaybeden Türkiye'yi kaybederdi. Bu nedenle AKP şefi sandıkta kaybettiği seçimi YSK eliyle kazanmak istedi. Talimatla iş yapan YSK, burjuva hukukunun bile içine sığmayacak skandal bir karar aldı. Büyükşehir Belediye Başkanlığına ait oy pusulasının dışındaki tüm oyları geçerli saydı. Aynı seçmen zarfının içinden çıkan üç oy pusulasından birinde (Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde) sahtekarlık yapıldığı, bu nedenle seçimin yenilenmesi gerektiği kararının altına imza attı.

İlk seçimde CHP adayı Ekrem İmamoğlu AKP'nin adayı Binali Yıldırım karşısında 13 bin oy farkla kazanmıştı. YSK'nın aldığı skandal kararın ardından yapılan ikinci seçimde fark 800 bine çıktı. Bu fark aynı zamanda AKP iktidarı açısından tehlike çanlarının çalmaya başladığının kanıtı olarak kayıtlara geçti.

AKP şefi, aynı zamanda büyük bir rant kapısı olan İstanbul'un yerel seçiminde yaşadığı hezimetini yüreğinden atamıyor. Zira tekrarlanan seçimde, işçi ve emekçiler, "sahtekarlık var" yalanlarına kanmadıklarını gösterdiler. İstanbul'u yirmi beş yıl kesintisiz yöneten AKP'nin, İstanbul belediyesini YSK kumpasıyla ele geçirmesine geçit vermediler.

Aradan üç buçuk yıl geçmesine rağmen dinci parti ve ebedi şefi, "yenilginin/hezimetin acısını" hâlâ unutamıyor. O malum seçimde olmadık işler yaşandı, skandal kararlar alındı, her türlü yasa-yı çiğneyen, ibretlik adımlar atıldı. Tüm bunlara rağmen AKP ve ebedi şefinin ilk yenilgisini ayak oyunları ile tersine çevirme planları boşa çıktı.

İBB'nin muhalefete kaptırılması AKP şefi için de yandaş sermaye grupları için de önemli kayıplara yol açtı. Ekrem İmamoğlu yapılan yolsuzlukları gözler önüne seren belge ve bilgileri paylaştı. Ortaya çıkan belgeler İBB'nin yirmi beş yıl bo-

yunca AKP'nin arka bahçesi gibi çalıştığını, AKP'nin yan kuruluşlarına durmadan kıyaklar çekildiğini, sınırsız kadrolaşma, gereksiz araç alımı vb. yolsuzlukların yapıldığını gösterdi.

Yıpranan sadece AKP ve şefinin siyasal prestiji değildi. Aynı zamanda yolsuzluk hortumlarından biri de kesilmiş, önemli bir rant kapısı yüzlerine kapanmıştı. Bu nedenle sermayenin diktatörü İstanbul yenilgisini hiç unutmadı. Hukuk silahını kullanarak Ekrem İmamoğlu'nu yıpratma amacıyla soruşturmalar açtı. Büyükşehir Belediyesi'ni müfettişlerinin meskeni haline getirdi. Buna rağmen Ekrem İmamoğlu'nu yıpratamadı.

Ekrem İmamoğlu yıpranmak bir yana 2023 yılında yapılacak seçimde en güçlü aday olarak öne çıkmaya başladı. Dolayısıyla Tayyip Erdoğan 2023 seçimlerinde en güçlü rakibi olarak gördüğü, düzen siyasetinin yeni ve yıpranmamış ismi Ekrem İmamoğlu'nu engellemek için elinden ne gelirse yapıyor.

AKP-Erdoğan iktidarı, Ekrem İmamoğlu'nu yıpratmak, 2023 yılında karşısına çıkmasını engellemek için baskıda da sınır tanımıyor. Bunun için İBB'nin aldığı dış kredilere onay vermiyor. İBB'nin halka götürmek istediği hizmetlerin onay yolu Ankara'dan geçiyorsa, onları durduruyor. İmamoğlu'nu başarısız göstermek için elinden gelen her şeyi yapıyor. Tüm

bu engellemelere rağmen düzen siyasetinde öne çıkan Ekrem İmamoğlu "başarılı bir başkan" olarak ön plana çıkıyor.

AKP şefi 2023 seçimlerini güvenceye almak için Ekrem İmamoğlu'na yönelik kumpası ısrarla sürdürüyor. İmamoğlu'nu son olarak "İBB'de çalışanlar arasında teröristler var, PKK'lı, FETÖ'cü, şu ya da bu terör grubuna ait insanlar var." sözleriyle hedefe çaktı.

"İstanbul'da seçimi kaybettiğimizde ağladım" diyerek, "yenilginin acısını çekenler" kervanında olduğunu anlatan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, İBB'de teftiş için düğmeye bastı. Suçişleri Bakanı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ndeki işe almalar ile ilgili olarak başlattığı teftiş ile ilgili olarak şunu söyledi: "Bu siyasi konu değil, bir güvenlik meselesi. Yarın bu kişiler ya bir eylem gerçekleştirirse bizden sormazlar mı?" Eylemleri müfettişler eliyle engellemek burjuva hukuku açısından bile komik bir iddiadır. Zira Soylu'nun heyulası olan eylemleri soruşturmak, bilgi ve belge toplamak devletin kolluk ve yargısının işidir, müfettişlerin değil.

AKP şefinin müridi, organize suç lideri olduğu Sedat Peker'in açıklamalarıyla ortalığa saçılan Süleyman Soylu, İBB'de 'terörle iltisaklı' savını doğrulamak için Emniyet'in "fişlerini" kullanıyor. Beş yüzün üzerinde terörle iltisaklı İBB çalışanı

var diyerek İBB çalışanı işçi ve emekçilere kara çalıyor. Süleyman Soylu bu yalanların tutmayacağını biliyor, bu nedenle müfettiş göndermekle yetiniyor. Belediyedeki işçi ve emekçilerinden herhangi biri için bile gözaltı terörünü uygulamıyor.

Süleyman Soylu, müfettiş gönderme hamlesiyle, düzenin öne çıkan, potansiyel cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu ile ilgili şüphe yaratıp, mümkün olursa İBB Başkanlığı görevinden almayı planlıyor aynı zamanda. Bu açıkça İstanbul'da halkın oylarıyla seçilmiş Ekrem İmamoğlu'na darbe yaparak, görevden alma planıdır.

Tüm bu yaşananlar AKP iktidarının toplumsal zeminini hızla kaybettiğinin göstergesidir. Bu nedenle AKP ve ebedi şefi ellerindeki tüm kullanışlı araçları, tüm ilerici ve devrimci yapıları, hatta düzen muhalefetine karşı dahi kullanıyor. 12 Eylül'ü aşan bir pratikle toplumu terörize ediyor. Korkuyu toplumsallaştırmak için mesai yapıyor. "Ya bendensin ya düşmansın" algısını toplumsallaştırmak için terör, terörist kavramlarını hoyratça kullanıyor. Fakat ne yapsa da boşuna. AKP iktidarı zulmünü arttırdıkça çöküşü de hızlanıyor.

2021 yılında sınıf mücadelesinden yansıyanlar...

Pandemi sürecinin etkisi ve saray rejiminin çarpık politikalarıyla derinleşen krizin işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarında yarattığı yıkım derinleşmeye devam ediyor. Tüm emekçilerin yaşamını zehir eden ekonomik krizin yüküne mafyatik AKP-MHP rejiminin derinleştirdiği siyasal/toplumsal kaosun yükü de ekleniyor. Rekor seviyeye ulaşan işsizlik, düşük ücret, ağır çalışma koşulları, yaygın hak gaspları yüksek enflasyon gibi sorunlar çığ gibi büyürken, sarayla ilişkileri olan kapitalistlere büyük vurgunlar yapma imkanı sağlayan kurdaki dalgalanmalar var olan sorunları içinden çıkılmaz bir hale getirdi. Art arda gelen zamlarla emekçilerin satın alma gücü dibe vururken, işçi sınıfıyla toplumun emekçi kesimleri için yaşam koşulları giderek daha çetkinleşiyor.

İşçi sınıfı yaşanan bu kısılcın içinden çıkmak ve tüm bu saldırıları geri püskürtmek için gerekli olan mücadele dinamiklerini yazık ki henüz ortaya çıkarabilmiş değil. İçten içe biriken öfke işçi sınıfının dağınık/örgütsüz tablosunda sermaye düzenine ya da dümeni tutan rejime yönelebilmemiş değil. Saray rejiminin hak arama ve örgütlenme mücadelesini zorbalıkla boğma çabalarına rağmen 2021 yılında parçalı da olsa direnişler ve grevler yaşanmıştır.

PANDEMİ VE 2021 1 MAYIS'I!

Yılın ilk yarısı pandemi bahanesiyle yasakların, ücretsiz izinlerin, kısa çalışma ödeneği dayatmalarının, Kod-29 gibi saldırıların sürdüğü aylar oldu. İkiyüzlüce "evde kal" çağrılarının yapıldığı o günlerde işçi ve emekçiler ölüm kamplarına dönen fabrikalarda çalışmaya zorlandılar. Sermayenin tetikçisi saray rejiminin başı Tayyip Erdoğan "çarklar dönecek" diye vaaz vererek işçi sınıfını ölümcül risklerle yüz yüze bıraktı. Pandeminin zirveleri gördüğü Mayıs ayının ilk günlerinde "tam kapanmaya" gidilmiş olsa da ölüm pahasına çarklar dönmeye devam etti. Sermaye iktidarı "tam kapanmayı", işçi sınıfının Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü 1 Mayıs'ı yasaklamanın bahanesi yaptı. Buna karşı ilericiler, devrimciler, direnişçi işçiler, bazı sendikalar "pandemide işçilerin ölümle burun buruna çalıştığı yerde 1 Mayıs yaşağını tanımadıklarını" ilan ettiler. İstanbul'da her türlü eylem, etkin-

lik, basın açıklamalarının yasaklandığı Nisan ayında Sinbo ve SML direnişçilerinin gösterdiği mücadele iradesi ve ısrarı yasaklanan 1 Mayıs'a güç kattı. İcazetçi ve işbirlikçi anlayışa saplanan sendika bürokrasisi ise yine aynı uğursuz rolünü oynadı, "1 Mayıs yasaklanamaz" diyerek hamaset nutukları atarken gerisin geri sermaye devletinin gösterdiği alanların dışına çıkmadı ve 2021 1 Mayıs'ını birtakım basın açıklamaları ile geçiştirdi.

YAYGINLAŞAN MEVZİ DİRENİŞLERİ

Derinleşen kriz ve pandemi sarmalına sıkıştırılıp nefes alamaz duruma düşürülen işçi sınıfının kaba kölelik dayatmalarına karşı sendikalaşma eğiliminin güçlendiğine tanık olduk. Sömürüde kendilerine dikensiz gül bahçesi yaratmak isteyen kapitalistler, işçilerin sendikalaşma adımlarına karşı saldırıya geçmiş ve sendikalaşmanın yaşandığı birçok fabrikada öncü işçiler işten atıldı. Kapitalistlerin sendikayı tanımayan pervasız yaklaşımına karşı özellikle sonbahar aylarında Türkiye'nin dört bir yanında mevzi direnişler örgütlendi.

Sinbo, Alba, SML, Xiaomi Salcomp, Mitsuba, Kentpar, Bel Karper, AdkoTurk (İndomie), İpekış, Dega Demir, Mastaş, Akınal Bella, Uğur Tekstil, Özak Tekstil, Yasin Kaplan, Güven Boya vb. fabrikaların yanı sıra, Migros ve CarrefourSA depo işçileri sermaye sınıfının saldırılarına karşı yükselttikleri mücadele bayrağı ile direnişin onurunu taşıdı. Ayrıca 2021 yılı belediye işçilerinin grevlerine de sahne olurken inşaat işçilerinin hak gasplarına karşı direnişleri de devam etti.

İstanbul Avcılar'da Türk Metal Sendikası'na üye oldukları için işten çıkarılan **Xiaomi Salcomp** işçileri, 5 günlük direnişlerinin ardından fabrika yönetimine geri adım attırdı ve işçiler işe iade edilerek sendika tanındı. Tek Gıda-İş Sendikası'nda örgütlenen **Bel Karper** ve **Adko Türk** işçileri özellikle Tekirdağ Valiliği'nin önünde yaptıkları eylemle kamuoyunda yankı uyandırdı.

Gebze'de bulunan **Mitsuba** işçileri ise Birleşik Metal-İş Sendikası'na üye oldukları için işten atma saldırısına maruz kaldılar. Mitsuba işçileri sendikalaşmak, haklarına ve atılan işçi arkadaşlarına sahip çıkmak için fabrikayı işgal ettiler. İşgalin ardından sendika yönetimi ile fabrika yönetimi anlaşarak sendika yetkiyi aldı fakat atılan işçiler işe geri alınmadı.

Konya'da bulunan **Kentpar**'da Birleşik Metal-İş Sendikası üyesi işçiler işten atma saldırısına karşı fabrikayı terk etmemeye eylemi yaptı fakat birkaç gün sonra fabrikadan çıkarıldılar.

Urfa'da bulunan **Uğur Tekstil** fabrikasındaki direniş ise sendika bürokrasisinin açık ihanetiyle karşılaştı. İşçiler DİSK Tekstil'e üye olmalarının ardından patron fabrikayı kapatmaya kadar ileri gitti. Ancak işçilerin mücadele ısrarını gören patron fabrikayı tekrar açtı. Rahat durmayan patron bu kez de DİSK Tekstil yönetimi ile anlaştı ve mücadelede öncü olan işçileri işten attı. Böylece DİSK Tekstil Bölge Temsilcisi Mehmet Türkmen, sendika yönetimi tarafından görevden alındı ve mücadelede önde duran 100 işçi de işten atıldı. DİSK Tekstil bürokratları işçilere ihanetlerine 2021 yılında ye-

nilerini eklemiş oldu.

Bursa **İpekış**, Urfa **Özak Tekstil** ve daha niceleri sendika bürokrasisinin tutumundan muzdarip olmuş ve ortaya çıkan mücadele dinamikleri sendika bürokratlarının gerici hesapları için heba edilmeye çalışılmıştır. Yaygınlaşan direnişleri kendi dar sınırları içinde tutan bürokrat takımı, dayanışma kültürünün işçiler arasında gelişmesini ve mücadelenin büyümesini engellemiş, böylece birçok direnişin sönümlenmesinde uğursuz bir rol oynamıştır.

"MÜTEVAZI" İKİ DİRENİŞ SİNBO VE ALBA!

Tacizciyi teşhir ettikleri için işten atılan **Alba** işçileri hemen hemen her fabrikada yaşanan tacize, mobbinge ve baskıya karşı direniş başlatmışlardır. Üyesi oldukları Petrol-İş Sendikası tarafından sahiplenmeyen işçilerin direnişi burjuva medya tarafından bile haberleştirildi. Bu arada tacize karşı kadınların yanında sürekli boy gösteren feministler de direnişi önemsemedi. Alba işçilerinin direnişi bir kez daha gösterdi ki, popülizmden beslenen reformist, liberal anlayış sınıf devrimcilerin öncülük ettiği direnişlerin karşısında büyük bir hazımsızlık yaşamakta ve sağır/dilsiz rolü oynamaktadır.

Ücretsiz izin saldırısını geri püskürtten **Sinbo** direnişi, yılın başında Dilbent Türker'in Kod-29'dan işten atılmasıyla yeniden başlatıldı. Direniş çadırını mücadele okuluna çeviren TOMİS fabrika sınırlarını aşan bir anlayışla hareket ederek var olan direnişleri birleştirici bir yol

izledi. Öncelikle Ağustos ayında Ankara yürüyüşünü gerçekleştirmiş ve Ankara dahil gittiği her yerde işçiler gözaltına alınmışlardı. Yaşanan bu gözaltı terörüne karşı gösterilen irade sermaye iktidarının işçi sınıfına kıvılcım olabilecek direnişe tahammülsüzlüğünü bir kez daha gözler önüne serdi. Direnişlerin yarattığı dinamikle Sinbo, Alba, SML direnişçilerinin öncülük ettiği 24 Ekim Kartal mitingi gerçekleştirildi. Bu mitingden yansıyanlar, geniş bir yelpazede ele alındığında mücadelenin birçok imkan yaratabileceğini gösterdi.

2022 YILINA GİRERKEN UMUTLA, İNANÇLA!

Sermaye adına iktidar gücünü elinde tutan gerici-faşist rejim adım adım çözümlenirken, çok yönlü sorunları yönetme noktasında büyük bir zorlanma yaşıyor. Çözüm süreci hız kazanan iktidar bloğu emekçi yığınlar nezdinde inandırıcılığını ve meşruiyetini her geçen gün kaybediyor. Bu arada AKP-MHP rejiminin kriz ve pandeminin ağır faturasını işçi sınıfının omuzlarına yıkması, emek-sermaye ilişkisini keskinleştiriyor. Pervasız politikaların servet-sefalet uçurumunu daha da derinleştirmesine karşı işçi sınıfı cephesinde “geçinemiyoruz” çığlıkları yılın son aylarında iyiden iyiye yükselmeye başladı. İşte bu yüzden geçtiğimiz günlerde açıklanan asgari ücret zammını iktidar sahte bir “şölene” çevirmiştir. TL'nin bu kadar değer kaybettiği yerde “asgari ücrette tarihi zam” hokkabazlığı ile işçileri kandırmaya çalışmıştır.

Ayrıca yılın sonunda, 140 bin metal işçisini doğrudan, tüm metal işçilerini ise dolaylı olarak ilgilendiren MESS-TİS süreci tikanırken, fabrikalarda ve kent meydanlarında metal işçilerinin eylemleri gerçekleşti ve uzlaşmazlıkla birlikte eylemler yeni yılda da devam edecek görünüyor. Ayrıca mart ayının başında Grup Tekstil TİS görüşmeleri başlayacak.

Bu gelişmelere ek olarak saray rejiminin yılın ilk gününde ilan ettiği zamlarla elini birkez daha emekçilerin cebine atması, 2022 yılının hareketli başlayacağına işaret ediyor.

Önemli olan açığa çıkabilecek hareketlilikleri kendi dar sınırına hapsetmeden, tüm işçi sınıfını kucaklayacak perspektifle mücadeleyi büyütme yönelim hazırlık yapabilmektir. Bunun için işçi sınıfının taban iradesini açığa çıkarabilecek örgütlenme çalışmalarına hız vermek özel bir önem taşıyor. İşçi sınıfı ancak sebatla örgütlenerek, birleşik, kitlesel, meşru, militan mücadele ile sermaye sınıfı ve onun vurucu gücü olan saray rejiminin karşısına güçlü bir şekilde çıkabilir, saldırıları bertaraf edip geleceği kazanabilir.

Adko Türk direnişçisi:

Kazanmak için önce sınıf bilinci ve taban örgütlenmesi!

Çalıştığımız Adko Türk fabrikasında çalışma koşullarımız çok ağırdı. Yaptığımız işin dışında haftada bir temizlik yapıyorduk. Kışın ortasında elimizde yangın hortumu ile kötü koşullarda, çizme bile verilmeden temizlik yaptırılıyordu. Pres makinesini temizliyorsun, her tarafın kir pas, yağ içinde kalıyordu. Ben paketlemede çalışıyordum ama bizim sorumluluğumuz olmayan temizlik işi de bize yaptırılıyor, iş yükümüz arttırılıyordu. Fabrika yönetimi tarafından işçiler arasında sürekli ayrımlar yapılıyordu. Yönetime yakın işçiler hiç çalışmadan performans ücreti alıyordu. Bu ayrımcılığı da açıktan, gözümüzün önünde yapıyorlardı. Ücret politikası adaletsiz işliyor, eşit iş yapmamıza rağmen aynı ücretleri alamıyorduk. Ayrıca fabrikada üretim baskısı çok yoğun. Sürekli denetleme yapılıyor, her şeyimiz dakika ile ölçülüyordu.

Yaşadığımız bu sorunlar nedeniyle Tekgıda-İş Sendikası'nda örgütlendik. Fabrikada geçmişte, 2017 yılında sendikalaşma süreci başlamış. O yıllarda sendikalaşan işçiler işten atılmış. Geçtiğimiz yıl mahkeme sonuçlanınca ve sendika fabrikada yetkiyi alınca örgütlenme çalışması yeniden başladı. Ben de sendikalaşmayı duyunca Tekgıda-İş Sendikası'nı internette araştırdım. Trakya bölgesinde de örgütlendiği fabrikaları görünce ikna oldum ve sendikaya üye olmaya karar verdim. Fabrika yönetimi bizim sendikalı olduğumuzu duyunca baskıyı ve mobbingi arttırdı. Bizi farklı vardiyalara dağıttı. Sendikalaştıktan sonra tutanak tutmalar çoğaldı. Molalarda, üretimde, her yerde bizi tutanaklarla tehdit ediyorlardı. Ayrıca primleri azaltmaya başladılar. Tutanakları imzalamayı kabul etmeyince Kod-29'dan işten atılanlardan biri de ben oldum. Sonrasında kapıda direniş çadırımızı kurduk ve direnişe başladık.

Açıkçası sürecin başında sendikaya güven duymuştum, fakat 23 Ağustos grevini görünce güvenim sarsıldı. “Ben size mecbur değilim, çadıra isteyen gelir isteyen gelmez” anlayışı sendikaya hakimdi. Biz işçi arkadaşlarla birbirimizi görmeden yola çıktık. İşçi arkadaşların çoğu bu süreçte sendikanın ne olduğunu yeni öğrendi. Hiçbirimizin sendikal

bilinci yoktu. Sadece kendi yakın arkadaşlarımızı “üye ol” diyerek sendikaya kattık.

Direnişe başladığımız ilk günlerde sendika tarafından yalnız bırakıldık. O zamanlar içerde çalışan sendika üyesi arkadaşlar “Sendikadan niye bir yetkili yok?” diyorlardı. Sendikanın yetkilileri görevlendirdikleri birkaç arkadaş başımıza koyarak, “Bunların sözünden çıkmayın” diyorlardı. Bize hiçbir şey bilmeyen kişiler olarak bakılıyor, resmen çocuk muamelesi yapılıyor ve biat etmemiz bekleniyordu.

Sendika bize eğitim adına da bir şey vermedi. Maalesef sendikalarımıza hakim olan bürokratlar için bilinçli işçi bir yük. Hem de çok ağır bir yük. Maazallah bir bilinçlenirse sorgulamaya filan başlar ve sendika yetkililerini çakılıp kaldıkları koltuklarından söküp atabilirler.

23 Ağustos günü greve çıkılacak denildi, fakat o güne dair hiçbir hazırlık yapılmadı. Her şey oluruna bırakıldı. Halbuki işçi arkadaşların evleri sürekli arşınlanabilir, o güne kadar içerdekileri ikna etmeye çalışabilirdik. Yaptığımız tek şey işe giriş çıkış saatlerinde servisle geçen işçilere megafonla çağrılar yapmaktı. Bir de tanıdığımız işçi arkadaşlarımıza telefonlar ediyorduk. Onlar da bize geri dönmeyince kızıyorlardı ve onlara küsüyorduk.

Bugün düşündüğümde, sendika yetkilileri bize öncülük edebilirdi. Örneklersem, dışarda üye toplantıları yap-

maya çalışılabilirdi. Görünen köy kılavuz istemez misali, sendika yönetimi bunların hiçbirini yapmadı. İşçiye sendikal faaliyetin ne olduğunu göstermezsen, sendikanın işçiler için ne anlama geldiği öğretmezsen, sınıf dayanışmasını, sınıf bilincini vermezsen boşa kürek çekmiş olursun.

Yaşadığım bu direniş ve örgütlenme süreci bana şunu öğretti. Sendika bürokratları işçiye sadece para olarak görüyorlar. Bana aidat versin de gerisi mühim değil diyorlar. Tek dertleri var, işçiler onlara karşı başkaldırmamasın, patronlara da kendi sınırlarında, kendi denetimlerinde “başkaldırsınlar”, ileri gitmesinler istiyorlar.

İşçi sınıfı ancak bilinçlendiği ve tabandan örgütlendiği sürece verdiğimiz mücadele kazanım elde edebilir. Sen bir şeyin temelini sağlam atmazsan yıkılmaya da mahkumsun. Temeli olmadan kaç kat çıkarsan çık, o bina çöker, sen de onun altında kalırsın. İşçi arkadaşlara fabrikada yaşadıkları haksızlıklara karşı sendikalaşmalarını öneriyorum ama ilk önce kendilerinin bilinçli olmaları kaydıyla. Örgütlenmek için adım attıklarında ve herhangi bir sendikayla görüşmeye gittiklerinde sınıf bilincine sahip olmak için ilk önce eğitimi sorsunlar. Ne kadar ücret ve kaç ikramiye alacaklarını sonraya bıraksınlar. Sağlam bir örgütlülüğe sahip olduklarında haklar da çorap söküğü gibi peşi sıra gelecektir.

ÇERKEZKÖY'DEN DİRENIŞÇİ ADKO TÜRK İŞÇİSİ

Asgari ücret aynasında metal TİS süreci

E. Eren Yılmaz

Ülkede ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan tam bir kaos ortamı yaşanıyor. İktidar ve muhalefetiyle burjuva düzen, süreci her yönüyle seçimlere endekslemiş durumda. Gündelik yaşam, geniş işçi ve emekçi kitleleri de içine çekerek bu atmosfere göre şekilleniyor. Ekonomik ve sosyal hayatta yaşanan yıkımın ağırlığı ne olursa olsun işçi ve emekçilerin kendi istem ve talepleri temelinde hareket edebilme koşulları oldukça zayıf. Bu da onların, burjuva siyasal taraflardan birine yedeklenmelerine yol açıyor. Bu yedeklenme ekonomik yıkımın, bununla bağlantılı olarak ortaya çıkan çok yönlü tepki ve öfkenin açığa çıkmasını baskılıyor, olduğu kadarını ise umutsuzlukla bezemiş bir seçim beklentisine itiyor.

Sendikal bürokrasinin farklı tonlardaki temsilcilerinin burjuva düzenin yaşadığı taraflaşma ve seçim eksenli gerilimlerde asli bir misyon üstlenmesi gerçeği, mevcut tabloyu ayrıca pekiştiriyor. Olduğu kadarıyla sınıfın örgütlü hareket edebileceği önemli araçlarından biri olan sendikaların böylesi bir süreçte üstlenebileceği önemli rol, bizzat bürokratlar eliyle kötürümleştiriliyor. Yaşam ve ihtiyaçlar, işçi sınıfının tabandan gelişebilecek bir hareketliliğinin tabloyu değiştirebilecek temel yön olması gerçeğini her geçen gün daha görünür kılıyor. Sınıf saflarında biriken mücadele potansiyeli ve bu potansiyeli eritmeye çalışan çok yönlü kuşatmaya karşı alınacak tutumu çok daha önemli hale getiriyor. Yaşanan süreçlere ve deneyimlere bu gözle bakmak ve gündelik olarak engelleri aşmaya dönük adımları yoğunlaştırmak yakıcı bir ihtiyaca dönüşüyor. Asgari ücret üzerine başlayan ve etkileri, tartışmaları hala süren gelişmeler ışığında, sınıfın geniş kesimlerini etkileme ve var olan durağan tabloyu tersine çevirme olanaklarına sahip bir mücadele süreci olarak Metal Grup TİS'e bakmak, mücadelenin gelişimi için ihtiyaçları ve yönü doğru tespit etmekte önemli bir işlev taşıyor.

***

Metal fabrikalarında on binlerce işçiyi doğrudan etkileyen MESS Grup TİS süreci uyuşmazlık zaptının tutulması ile devam ediyor. TİS süreci, geçmiş yıllarda olduğu gibi bir takım temel prosedürlerin yerine getirilmesi şeklinde ilerliyor. Bundan sonrası için atılacak adımları, geç-

Metal işçisi, hangi sendikadan olduğuna takılmaksızın sendikal bürokrasiyi aşabilecek bir taban iradesi ortaya koyamazsa işçiler arasında biriken öfkenin öyle ya da böyle denetim altına alınması zor olmayacak. Tersinden yaşanabilecek bir kıvılcım ise toplam sınıf hareketi açısından başka bir düzlemde dinamikler ortaya çıkartmaya gebe.

miş yılların deneyimi üzerinden tahmin etmek güç değil. MESS, dayatmalarında son ana kadar ısrar edecek, ücret artışlarında en düşük seviyeyi diretecek. Türk Metal, çöp olmuş taslağını bir yandan işçilere allayıp pullayarak kabul ettirmeye, diğer yandan MESS karşısında "kararlı bir mücadele" veriyormuş izlenimi yaratarak işçileri oyalamaya devam edecek. Pevrul Kavlak'ın gideceği toplantıda ise MESS neyi ne kadar verdiyse bunun üzerinden imzalar atılacak. Sonrası yine "tarihi sözleşme" yaygarası eşliğinde konfeti patlatmaları...

BMİS açısından süreç, tabanda tüm zayıflığına rağmen mücadeleciler bir takım fabrikaların ve işçilerin varlığı koşullarında daha zor olmakla beraber, Türk Metal'in imzaladığı sözleşmenin fotokopisine imza atmak olacak. En azından işler sendikal bürokrasinin istediği gibi giderse, tablo aşağı yukarı böyle şekillenecek görünüyor.

***

Öte yandan milyonlarca işçiyi ilgilendiren, doğal olarak metal fabrikalarındaki sözleşmeyi de belirleme içeriğine sahip asgari ücret sürecinde yaşananlar ve hala etkileri süren gelişmeler, işlerin öyle kolay olmadığını gösteriyor. İşçi ve emekçi kitlelerin çalışma ve yaşam koşullarının çekilemez bir hale gelmesi gerçeği, AKP'nin tüm manipülatif çabalarına rağmen gündemi belirleyen temel başlıktır. Kuşkusuz ülkenin temel gündemi ekonomi ekseninde yaşanan gelişmelerdir. Ancak bu gelişmelerin içeriğini halihazırda burjuva iktidar veya muhalefet partilerinin belirlemesi en önemli açmazlardan biridir. Haftalar öncesinden asgari ücret tartışmalarının başlaması, tartışmalara istenilen biçimiyle yön verilmesi çabası, süreci istenildiği gibi yönetme isteği, sermaye cephesinin elinde işçi ve emekçilere söylenecek hiçbir şey kalmadığının önemli göstergeleridir. Yani sıra, işçi sınıfı

saflarında yaşanacak muhtemel kaynaşmadan ve ileriye çıkışlardan duyulan korkunun bir ürünüdür.

AKP dün kadar etkili bir biçimde kullandığı manipülasyon araçlarının yetmediğini gördüğünde, hareket alanının da daraldığını bilerek, daha büyük aldatıcı manevralara girmeye çalışıyor. Kuru gürültü eşliğinde bol keseden vaatler sıralamaya, akılları karıştırmaya özel bir önem veriyor. Yalanı daha büyük yalanlarla ikna edici hale getirmeye çalışıyor. Denilebilir ki AKP bunu dün de yapıyordu. Tek fark şu ki, artık elinde yalan ve demagoji dışında hiçbir şey kalmış değil. Asgari ücret artışı, vergi muafiyetleri vb. açısından hala yaşanan belirsizlik bunların ürünüdür. Ortaya dökülen vaatler kazındığında altından elbette bir kez daha sermayenin çıkarlarını ve ihtiyaçlarını gözetken işçi düşmanı kimlik açığa çıkıyor.

Yetiyo mu? Elbette hayır! Tüm çabalara rağmen görüldüğü kadarıyla ge-

niş işçi-emekçi kesimler ikna edilemedi, tepki yatıştırılmadı. Asgari ücrete %50 zam, tarihi artış vb. yaygarası, iki saat bile geçmeden tuzla buz oldu. Güya işçileri temsil eden Türk-İş bürokrasisi, AKP'nin bu çırpınışlarını rahatlatmak için kendi cephesinden elinden geleni yaptı. Burjuva muhalefeti asgari ücret tartışmalarına, konuyu seçim gündemine bağlayarak yaklaştı. DİSK bürokratları da burjuva muhalefetin bir eklentisi olarak göstermelik adımlarla süreci geçiştirmeye çalıştılar. Tüm bunlar işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük planında yaşadığı zayıflık koşullarında elbette etkili, ancak süreç geçmişe oranla işlerin hiç de kolay olmadığını-olamayacağını göstermesi açısından önemli. Dahası ekonomide yaşanan gününbirlik gelişmeler, asgari ücret gündemini önümüzdeki dönem açısından da her günün temel başlığı haline getirecek gibi gözüküyor. Buna sendikal bürokrasinin giderek daha fazla teşhir olması ve yakıcılığı hissedilen taleplerin kazanılması için aşılması gereken bir engel olarak öne çıkması durumunu da eklemek gerekir.

***

MESS TİS süreci her dönem sınıf mücadelesi açısından belli bir önem taşıdı. Hem sınıfın tüm kesimlerini etkileyebilecek düzeyde içerdiği mücadele potansiyeli açısından hem de metal işkolunun tuttuğu stratejik konum itibarıyla böyle bu. Yanı sıra sınıf hareketinin darlığı, sınıfın örgütsüzlüğü ve bilinç planında yaşadığı zayıflığın getirdiği hareket sınırlılığı gözetildiğinde, on binlerce işçiyi fiili olarak hareketlendirerek birleşik bir mücadele hattı yaratma kabiliyeti açısından da metal TİS süreci önemli bir dönem. MESS patronları ve bir bütün olarak sermaye düzeni TİS sürecine hep bu öneminin bilinciyle yaklaştı. İşçi sınıfı mücadelesi açısından da TİS dönemi bu öneme uygun değerlendirilmek zorunda. Üstelik içinden geçtiğimiz süreç açısından bu çok daha önemli ve her an kırılmaya hazır sınıflar dengesinde belirleyici bir dayanak noktası oluşturuyor. MESS TİS sürecini bu bütünlük üzerinden düşünmek, buna uygun bir içerik ve çaba ile bütünlendirebilecek yarını etkileyebilecek mahiyettedir.

Metal fabrikalarında yetkili sendikaların birbirine paralel olarak açıkladıkları taslaklar, ilk andan itibaren büyük bir hoşnutsuzlukla karşılanmıştı. Metal işçileri henüz cılız da olsa taslağın günün şartlarına göre yeterli olmadığını dillendirdiler. Ekonomik tablonun giderek ağırlaşması bu söylemi giderek daha görünür hale getirdi ve asgari ücret üzerinden yaşanan süreç artık "taslakların revize edilmesi" isteminin daha güçlü ifade edildiği bir dönem ortaya çıkarttı. Masada bulunan MESS dayatmaları,

%12 gibi komik zam teklifi metal işçilerinin öfkelerini artıran gelişmeler olarak yaşanıyor. Asgari ücrete görünürde yapılan %50 zam ise beklentiyi yükselten bir faktör rolü oynuyor. Yetkili sendikaların tüm çabalarına, hala taslaklarını cilalama telaşlarına rağmen bu böyle. Süreç hem MESS ve geçmiş yıllarda yaşanan rutin TİS süreçleri öngörüsü için hem de sendikal bürokrasinin manevraları için zor geçecek. Ancak metal işçisi, hangi sendikadan olduğuna takılmaksızın sendikal bürokrasiyi aşabilecek bir taban iradesi ortaya koyamazsa işçiler arasında biriken öfkenin öyle ya da böyle denetim altına alınması zor olmayacak. Tersinden yaşanabilecek bir kıvılcım ise toplam sınıf hareketi açısından başka bir düzlemde dinamikler ortaya çıkartmaya gebe.

***

İçinden geçilen süreç, asgari ücret gündemi, çok yönlü kriz atmosferi vb. üzerinden bakıldığında, bütünlüklü bir MESS TİS süreci ve müdahale hattının büyük bir önem taşıdığı görülecektir. Hem sermaye cephesinden hem de sendikal bürokrasi cephesinden metal işçilerini manipüle edecek aparatların zayıfladığı koşullarda, bilinç bulandırmaya, aldatmaya dönük her türlü girişim karşısında tetikte olmak, bir dizi aracı, yalanları boşa çıkartacak temelde seferber edebilmek bir diğer önemli boyuttur.

Metal işçisinin tabandan birliği ve örgütlülüğü, MESS'e karşı olduğu kadar sendikal bürokrasiyi de bir mücadele gündemi olarak görmesi sürecin başarısı açısından kritiktir. Talepleri, istemleri sadeleştirmek, geniş kitlelerin yakıcı ihtiyacı haline gelen taleplerin formülasyonu ve sahiplenilmesini sağlamak mücadelenin gücünü doğrudan belirleyebilecek durumdadır. Bu, MESS TİS sürecinin gününbirlik bir müdahale gündemi haline getirilmesi anlamına geliyor. Yakıcı ihtiyaçlar temelinde şekillenecek taleplerin kazanılmasının, taleplerin sahiplenilmesini sağlama çabasının yanı sıra fiili-meşru bir mücadele hattı ve grev iradesi ile olanaklı olabileceği gerçeği bu gününbirlik müdahalenin temel bir yanı olarak öne çıkıyor.

Metal işçisi talepler, örgütlenme ve mücadele hattı açısından asgari bir zemin yakalayabildiğinde sadece kendi sınırlarında çıkışlar yapmakla kalmadığını, işçi sınıfının bütününe etkileyebilecek bir güç ve potansiyeli olduğunu birçok kez gösterdi. Bugün bu olanaklar hiçbir dönemle kıyaslanamayacak ölçüde büyümüştür. Sınıf devrimcileri, öncülerici işçiler döneme ve görevlerine bu gözle bakmalı, sürecin metal işçilerinin bir adım ileriye çıkabildiği bir süreç olabilmesi için seferberlik halinde çalışmalıdır.

MESS fabrikalarından ortak ses:

“Revize edilmiş taslakla greve!”

Ortak taleplerimiz için mücadeleyi ortaklaştırıyoruz!

Bizler, aşağıda ismi yazılı fabrikalardan işçiler olarak, ihracat rekorları kıran MESS patronlarının sefalet sözleşmesini kabul etmiyoruz. Taslağın revize edilmesini istiyoruz.

Sendika bürokratlarının sözleşme taslağını revize etmeden aldığı grev kararının göstermelik olduğunu biliyoruz. MESS, sendika bürokratları ile elbirliği içinde bize köleliği dayatıyor. Bu yüzden farklı sendikalara üye de olsak mücadelemizin ortak olduğu bilinciyle, metal işçilerini sefalete mahkûm etmek isteyen sömürü düzenine karşı ayağa kalkıyoruz.

Taleplerimiz, şunlardır:

- 1-Taslak revize edilsin!
- 2-Revize edilmiş taslak ile greve!
- 3-Söz yetki karar metal işçilerine! ADİENT(GEBZE), AKA, ANADOLU

ISUZU, ARÇELİK(ANKARA), ARÇELİK(-BOLU), ARÇELİK(ÇAYIROVA), ARÇELİK(ÇERKEZKÖY), ARÇELİK(ESKİŞEHİR), ARPEK-ARFESAN-APERAM, AUTOLİV, BELKA, BELTAN, BEYÇELİK, BORÇELİK, BORUSAN MANNESMAN(BURSA), BORUSAN MANNESMAN(İSTANBUL), BOSCH, BOSCH RETHROX, CENGİZ MAKİNA, CMS, COŞKUNÖZ, ÇEMTAŞ, ÇİMSATAŞ, ÇOLAKOĞLU, DEMİSAŞ, DİNEX, DİNİZ ADİENT, DOSTEL, EGE ÇELİK, FARBA(GEBZE), FEDERAL MOGUL, FERRO DÖKÜM, FORD, KALE KİLİT, KROMAN, MAYSAN MANDO, MERCEDES HOŞDERE, NOBEL, ODELO, ORHAN HOLDİNG -ORAU, OTOKAR, OTOTRİM, RENAULT, RENTA(ESKİŞEHİR), SARKUYSAN, TEMSA, TERMO TEKNİK, Tİ OTOMOTİV, TKG, TOFAŞ, TOTOMAK, TREDİN, TTF(ANKARA), TTF(SAKARYA), VALEO, VLE, ZF SACHS

Birleşik Metal-İş'ten grev kararı

Birleşik Metal-İş Sendikası MESS'le yapılan TİS görüşmelerin tıkanması üzerine üyelerinin bulunduğu 4 fabrikada grev kararı aldığını duyurdu. MESS'in %17'lik sefalet zammı teklifine ilişkin yazılı açıklama yapan Birleşik Metal-İş grev kararını şu ifadelerle duyurdu:

“Sendikamız grup toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işletmelerden ilk olarak Çimsataş Çukurova İnşaat Makinaları (Mersin), Totomak Makina (İzmir), Kroman Çelik (Kocaeli) ve Sarkuysan

Elektronik Bakır (Kocaeli) fabrikalarında 14 Ocak 2022 tarihinde uygulanmak üzere grev kararlarını almıştır.

Konuyla ilgili yasal tebligatlar işveren sendikasına yapılmış olup, süreç başlatılmıştır.

Grup sözleşmesi kapsamındaki diğer işletmeler için grev uygulama tarihleri sendikamız tarafından önümüzdeki günlerde açıklanmaya devam edecektir.”

Renault işçisi:

“İşçiler bağımsız taban örgütlenmelerini kurmalı”

- **Metal sektöründe Toplu İş Sözleşmesi süreci devam ediyor. MESS, metal işçilerine sefalet dayatıyor. Sendika bürokratları da metal işçilerinin taleplerini karşılamaktan uzak taslaklar konusunda ısrarcı. Taslaklar konusunda siz ne düşünüyorsunuz?**

Renault işçisi: Sözleşme taslağına göre, artan enflasyon ve yaşam pahalılığı karşısında işçilerin yaşamlarını rahat bir şekilde sürdürebilmesi imkansız görünüyor. Türk Metal, istediği kadar allayıp pullasın, kelime oyunları ve rakamsal çarpıtmalarla işçilerin kafalarını ne kadar bulandırmaya çalışırsa çalışsın, taslağın güdük kaldığı gerçeği bütün metal işçileri tarafından dile getirilmektedir.

- **Metal işçileri ne istiyor? Talepleri nelerdir?**

Renault işçisi: Metal işçileri imkansız istemiyor. Talepleri son derece doğal ve insani ihtiyaçlardır. Bu süreçte patronlar bizlerin emeği sayesinde artı-değerlerini, yani kârlarını katbekat arttırırken, işçilere reva görülen bu ücretler bizleri geleceksizleştiriyor. Bu sebeple metal işçilerinin talebi bir an evvel sözleşme taslağının revize edilmesidir. Fakat bu talep Türk Metal tarafından pek karşılık bulmuyor, bulmayacağı da açıktır.

- **Patron-sendika iş birliğine karşı metal işçilerinin kazanması için ne yap-**

mak gerekir?

Renault işçisi: Türkiye’de sendikaların anlamını yitirdiği ve gerçek amacından saptığı, gün gibi ortadadır. Amaç işçilerin yararına sözleşme yapmaktan ziyade, işçileri en az ücretle nasıl kontrol altında tutabiliriz düşüncesinin patron-

larla birlikte bir karara bağlanmasıdır. Bu da doğal olarak işçilerin her sözleşmeden zararla çıkması demektir. Gerçekten de öyledir. Bunu görmek için çokta uzağa gitmeye gerek yok. 1970 ile 1980 yılları arasında, işçi mücadelelerinin en üst safhada olduğu dönemlerdeki işçi ücretleri

ile günümüz işçi ücretleri arasında bariz farklar vardır. 12 Eylül darbesi bu hareketin üzerinden silindir gibi geçerken, işçi ücretlerinde de sosyal haklarda da pek çok kayıp olmuştur.

Bu sebeple özellikle metal işçilerinin, yani ekonomiye can ve yön veren işçilerin inisiyatifi ele almaları, Türk Metal’den bağımsız olarak kendi işçi örgütlenmelerini kurmaları ve fabrikalar arası entegrasyonu sağlamak için mücadele etmeleri gerekir.

İşçilerin “Faiz düşerse döviz artar, faiz yükselirse döviz düşer” denklemini bir an evvel bir kenara bırakıp, “Mücadele büyürse işçi ücretleri artar, mücadele zayıflarsa işçi ücretleri düşer” denklemini hayat felsefesi yapması gerekir.

- **Metal işçilerine çağrınız nedir?**

Renault işçisi: Bir metal işçisi olarak tüm arkadaşlarımı mücadeleyi büyütme-ye çağırıyorum.

Sahte dostluk gösterisiyle perdeleyip patronların bizleri sömürmesine payandalık yapan Türk Metal’e karşı, gerçek dostlarımız MİB emekçilerinin bilgi ve mücadele tecrübesinden faydalanarak, birlikteliğimizi büyütmeliyiz.

Revize taslakla greve!

Birleşik Metal grev sürecine girildiğini duyurmuştu. Ancak grev tarihi açıklanmamıştı. Bu süreçte, her vardiyada haftada bir saatlik iş durdurma eylemleri yapılıyordu. Bugün itibarıyla Birleşik Metal 14 Ocak’ta 4 fabrikada (ÇİMSA-TAŞ, TOTOMAK MAKİNA, SARKUYSAN, KROMAN ÇELİK) greve çıkılacağını duyurdu.

Yapılan açıklamada “Salgın döneminde durmaksızın çalışan üyelerimizin, bir de hayat pahalılığı ve yoksulluk altında ezilmesine göz yummamız beklenemez.” deniyor. Evet MESS’in son görüşmedeki %17’lik teklifi metal işçileri için sefalet demektir. Ancak Birleşik Metal’in %30’luk taslağı da metal işçileri için sefalet demektir. Metal işçi-

lerinin yoksulluk altında ezilmesine göz yummak istemiyorlarsa hemen hemen bütün metal işçilerinin taslağın revize edilmesi talebi görmezden gelinemez. Birleşik Metal yönetimi, metal işçilerinin taleplerini ne kadar önemseydiğini ya da görmezden geldiğini bu tutumuyla ortaya koyuyor.

Bu noktada MESS’in %17’lik teklifi de MESS’in gerçek teklifi değildir. MESS, pazarlık payını kullanmaktadır. Teklifi düşük vererek %30’un altında rakamlara metal işçilerini razı etmeye çalışmaktadır. Sendika bürokratları da bu oyuna alet olmaktadır.

İkinci olarak, neden sadece 4 fabrikada greve çıkılmaktadır? Bu sorunun da cevaplanması gerekir.

MESS’in 3 yıllık sözleşme, deneme süresinin 4 aya çıkartılması, ikramiyelerin çalışılan gün sayısına göre verilmesi, sendikal izinlerin tırpanlanması dayatmaları da kabul edilemezdir. Metal işçileri için mesele sadece ücret zammı olmamalıdır. Grev süreci, MESS’in bütün dayatmalarına karşı da yürütülmelidir.

Metal işçileri, grev kararına dört elle sarılmalı, taslakların revize edilmesi taleplerinin arkasında durmalı, bu süreçte söz-yetki-karar hakkına sahip çıkmalı, komitelerini kurmalı, gücünü birleştirmelidir.

Metal işçileri, kölece çalışma koşullarını değiştirmek, hakkı olanı almak istiyorsa inisiyatif almalıdır.

METAL İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

Ankara'dan işçiler:

“İşçi kurultayları toplamalıyız”

Ankara'dan işçiler, işçi sınıfının güncel sorunları ve çözüm yolları konusundaki sorularımızı yanıtladılar...

- **İstanbul işçi-emekçi mitingi ile ilgili düşünceleriniz nedir?**

Ferhat: Miting bireysel olarak bana özgüven getirdi. İlk defa katılıyordum. Bazı çekincelerim vardı. Ama sonra kendimde bir cesaret buldum. Ve mitingde birçok işçinin olması beni mutlu etti.

- **Peki sizce işçiler ne yapmalı, nasıl mücadele etmeli?**

Ferhat: İşçiler sürekli seslerini duyurmalı, biraz daha fazla bir araya gelmelidir. Kendi sorunlarına sahip çıkmalıdır. Örneğin, asgari ücret ile ilgili aza razı olmamalı, hakkımızı almamızdır. Biz mücadele eden işçilere katılmamızdır.

- **Sizce asgari ücrete yapılan zam ne kadar olmalıydı ve yapılan yeterli mi?**

Ferhat: Asgari ücret bugün en az net 5.000 TL olmalı. Simit bile iki buçuk lira. Benim hiç mi ailem ile sosyal bir yaşamım olmayacak, hiç mi arkadaşlarımla bir şey yapmayacağım? Çocuklarımla özel masraflarını nasıl karşılayacağım? Ev kiram zaten 750 TL. Dolapta yalnız peynir, zeytin ve domates var. Maaşımı alınca bir tane sucuk alıyorum, beş günde bitiyor. Sonra 25 gün sucuğa hasret yaşıyoruz. Bugün yapılan bu zam hiçbir şekilde yeterli değildir. Aslına bakarsanız zam yapılmamıştır.

- **İşçiler nasıl birleşmeli ve örgütlenmeli?**

Ferhat: İşçiler her yerde aynı. Diyarbakır'daki işçi ile İzmir'deki işçi aynı. Hepsini bir araya gelmeli. İşçi-Emekçi Mitingi niye sadece İstanbul'da oldu, her yerde olmalı. Aynı anda işçiler her yerde bir araya gelmeli. İşçiler birbiri ile bağlantılı olmalı. İşçi birlikleri işçileri bir araya getirmeli. Zaten gücümüz zayıf, bir araya gelmeliyiz. İşçi-Emekçi Mitingi'nde olduğu gibi, işçilerin söz aldığı kurultaylar yapabiliriz belki. Her ay sürekli etkinlikler olsa iyi olur. Sendikalar zaten mücadeleyi bırakmış, bize hiçbir faydaları yok. Biz kendi birliğimizi kurmalıyız. İşçi kurultayı yapmak zorundayız.

- **İşçilerin örgütlenmesi için ne gibi çalışmalar yapılmalı?**

Seyhan: Sendikaların durumu ortada. Yakın zamanda işçiler adına Türk-İş yöneticileri asgari ücret görüşmelerine katıldı. Ama onların bizi gerçekten tem-

sil etmediklerini biliyoruz. DİSK'in hali de zaten ortada. O da bitmiş durumda. Doğru düzgün işçi hareketi de yok. İşçiler kendi sorunlarına sahip çıkmıyor. Hep başkalarından bekleniyor. İşçilerin birlik olması şart. Yoksa hep yoksulluk içinde olacağız.

Mesela işçi kurultayı vb. gibi etkinlikler yapılabilir ama sendika başkanlarının başını çektiği değil, işçilerin olduğu, işçilerin konuştuğu etkinlikler olmalı bunlar. Birlik beraberlik oluşmalı, yoksa etkinlik düzenlemek/yapmak da yetmez. Konuşulmalı, anlatılmalı ama örgütlenme de olmalı. Sağı solu olmadan birlik olmalı, “Bugün yaptık, bitti” olmamalı.

- **Mesela bir işçi kurultayı düzenleme bu sizin için ne anlam ifade eder?**

Seyhan: Tabi ki sorunlarımızı ortaya koymalıyız. Ama zaten birçok sorun genel olarak belli. Her bölgenin kendine göre olumsuz durumu da var. Mesela Sincan OSB için ulaşım bir sıkıntı. Gece-leri fabrikalardan çıkan zehirli havayı soluyoruz. Denetleme, önlem vs. yok. Yani sorunlar var ama çözüm de üretmeliyiz, müdahale de etmeliyiz.

İşçi-Emekçi Mitingi oldu İstanbul'da ama sadece oradaki işçilerin mi sorunu var? Kurultay olacaksa birleştirici olsun, hepimiz ortak çabalamalıyız.

- **Genel olarak bir durum değerlendirilmesi yapabilir misiniz?**

Ahmet: “Birleşik mücadele ihtiyacı ve İşçi-Emekçi Mitingi” ile “Düzenin Açmazları ve İşçi Sınıfının Birliği” yazılarına verdiğim yanıtlarda genel durum üzerine belirlemeler yapmıştım. Ek olarak belirtmek istediğim şudur: İşçi ve emekçiler için ekonomi ve bağlı olarak enflasyon çok ciddi bir sorun ve belirleyici rol oy-

nuyor. Sağlıktan eğitime devlet güven-cesinde olan her şeyin özelleştirilerek paralı hale getirilmesi, önemle üzerinde durmamız gereken sorunlardır. Gelinen noktada işçi ve emekçilerin tutumu, izeyecekleri yol belirleyicidir. Dolayısıyla sınıf devrimcilerine her zamankinden daha çok görevler düşmektedir.

- **Sizce bu görevler nedir?**

Ahmet: Günübürlük, sonuç alınamayan, geleceğe dair kazanımlar elde edilemeyecek, işçi sınıfını örgütlü güce dönüştürmeye katkı sağlamayacak pratik faaliyetlerden uzak durulmalı. Hedefli ve planlı bir çalışma örülmeli. Mesela işçi kurultayı önerimi burada bir kez daha yineleyeyim.

- **Neden işçi kurultayı?**

Ahmet: Sendikaların durumu ortada. En son Ankara'daki “Geçinemiyoruz” mitinginde DİSK'in acizliğini ve rezilliğini net olarak gördük. Yıllardır işçi sınıfının en önemli günü olan 1 Mayıs'ta reformist, düzen içi hareketlerin tutumu, basıncı ve kısmen hakimiyeti ortada. Hepimizin sadece genel hatları ile ortaya koyduğu bir şey var: “Sınıfa karşı sınıf!” Sorun da zaten burjuvaziye karşı sınıf bilincini oluşturmakta. Kısacası işçi sınıfını saran hastalıklı reformist hareketin basıncını kırarak, muhalif emekçi kitleleri düzene bağlamaya çalışan anlayışı parçalayacak, işçi ve emekçilere sınıf bilincini taşıyacak bir pratik hedef olarak işçi kurultayları örgütlemeliyiz.

Elbette ki genel hedeflerimiz var. Ama somut hedeflere kilitlenmek biz sınıf devrimcilerine de önemli katkılar sunacak, bizleri daha düzenli, planlı ve disiplinli bir çalışmaya yönlendirecektir. Sınıf devrimcilerinin sarsılarak yeni dö-

neme bilinç ve enerji ile hazır olmaları, işçi sınıfının “kendine gelme” ihtiyacından fazladır. İşçi-Emekçi Mitingi'nin coşkusu vücudumuzdaki tüm hücrelere yayılmalı, giderek artan bir ivme ile pratik bir yol almalıyız.

İşçi kurultayı bir ilde belki bir kez yapılacak. Belki bölge kurultayları da yapılacak. Mesele kendi başına kurultay yapmak da değil. Kurultay öncesi de önemlidir. Örneğin, kadın sorunu, emek-sermaye çelişkisi veya artı-değer nedir gibi konular üzerinden yaptığımız panel ve seminerler doğrudan hedefe kilitlenmiş, sınıf devrimcilerinin işçi kurultayına yönelik faaliyetleri olarak yapılmalı. 8 Mart etkinliği, müzik dinletileri, piknikler, tamamen işçi kurultayına yönelik çalışmalar olmalı. Yani kesintisiz, sürekliliği olan ve birbirine bağlı pratik bir hat oluşturmak zorundayız. Mutlaka anlık gelişmeler olacaktır. Biz sınıf devrimcileri olarak refleks göstermekte asla tereddüt etmeyeceğiz. Bu noktada planlı ve düzenli bir çalışma içerisinde üst düzey bir bilgi birikimi, sosyalizme olan inançla tereddütsüz bir yoldaşlık ilişkisine dayalı, devrimci ahlaka uygun, birbirine sınıksız bağlı, devletin tüm saldırılarına hazırlıklı bir anlayışla hareket etmeliyiz.

Son olarak belirtmek istediğim, işçi kurultayları önerisidir. Sendika ağalarını, sarı sendika anlayışını yerle bir edecek, işçi sınıfının birliğini sağlayacak, 1 Mayıs'ta işçi sınıfının birlik ve mücadele gününe dönüşürecek, kürsüleri işçilere teslim edecek bir çizgide mücadelemizi sürdürmeliyiz.

Cumhuriyetçi biçimler

Köleci antik çağdan günümüzün modern burjuva toplumuna, cumhuriyet sorunu her zaman devlet iktidarının biçimlenişine ilişkin bir siyasal sorun olagelmıştır. Dolayısıyla cumhuriyet sorunu üzerine tartışma, özü ve esası bakımından devlet sorununa ilişkin temel önemde bir tartışmadır. Solda bu alandaki her sapma ya da çarpıtma da, kendini özünde marksist devlet teorisine ilişkin bir sapma ya da çarpıtma olarak gösterir. Geçen yüzyılın başında oportünistler, marksist devlet teorisine karşıtlıklarını sınıflar, toplumlar ve tarihsel dönemler üstü, genel ve soyut bir "demokrasi" savunusu ile maskelerlerdi. Günümüz Türkiye'sinde oportünistler aynı tutumu bu kez sınıflar, toplumlar ve tarihsel dönemler üstü, genel ve soyut bir "cumhuriyet" savunusu üzerinden göstermektedirler. 19. yüzyılın son çeyreğinde Engels cumhuriyet sorunu ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Lenin demokrasi sorunu üzerinden, bu türden oportünist çabaların içyüzünü sergilerlerken, şaşmaz bir tutumla, tartışmanın özünü ve esasını hep de devlet sorunu eksenine, devletin sınıf özü ve karakteri sorununa bağlamışlardır.

Paris Komünü'nün ezilişi sürecinde ve sonrasında Fransa'da burjuva cumhuriyetinin biçimlenişine bize bu açıdan çok önemli açıklıklar sunmaktadır. Üçüncü Cumhuriyet'in kudurgan bir karşı-devrim sürecinde ve dahası monarşist bir maya ile kurulmuş olduğunu görmüş bulunuyoruz. Bu, onun kurumsal yapısına da olduğu gibi yansdı. Cumhuriyeti resmileştiren 1875 Anayasası, çoğunluğu monarşist olan bir meclis tarafından, monarşist bir ruhla ve monarşist mantığa dayalı kurumlara özel bir ağırlık verilerek hazırlandı (buna rağmen de mecliste ancak bir oy farkla kabul edilebildi).

Anayasada monarşist bir bakış açısıyla tasarlanmış başlıca yeni kurumlar, cumhurbaşkanlığı ile parlamentonun senato kanadıydı. Fakat sorun görünüşte öne çıkan iki yeni kurumun çok ötesindeydi. Gerçekte Üçüncü Cumhuriyet, Büyük Fransız Devrimi'nin düzlediği zemin üzerinde, Napolyon Bonapart tarafından burjuva bir sınıfsal içerikle temelleri atılan ve o günden sonra da, yani yetmiş yılı aşkın bir süre boyunca, her yeni evrede sürekli geliştirilen ve böylece bas-

Cumhuriyet sorunu üzerine tartışma, özü ve esası bakımından devlet sorununa ilişkin temel önemde bir tartışmadır. Solda bu alandaki her sapma ya da çarpıtma da, kendini özünde marksist devlet teorisine ilişkin bir sapma ya da çarpıtma olarak gösterir. Geçen yüzyılın başında oportünistler, marksist devlet teorisine karşıtlıklarını sınıflar, toplumlar ve tarihsel dönemler üstü, genel ve soyut bir "demokrasi" savunusu ile maskelerlerdi. Günümüz Türkiye'sinde oportünistler aynı tutumu bu kez sınıflar, toplumlar ve tarihsel dönemler üstü, genel ve soyut bir "cumhuriyet" savunusu üzerinden göstermektedirler.

kıcı yönü pekiştirilen askeri-bürokratik aygıtı, ikinci imparatorluk'tan olduğu gibi devralmıştı. Cumhuriyet, temeldeki bu gerçeği perdeleyen dışsal bir siyasal biçimlenmeden öte bir şey değildi. Hele de başlangıç evresinde tümüyle böyleydi. Yaklaşık bir on yıl sonra cumhurbaşkanlığını ve bir onbeş yıl sonra da senato ağırlığını burjuva monarşist hiziplerden nihayet devralabilen burjuva cumhuriyetçi hizipler, anılan bu iki yeni kurumu belli bakımlardan elden geçirdiler. Fakat askeri-bürokratik aygıtın monarşiden devralınmış yapısına esası yönünden dokunmadılar. Elbette onu, başta emperyalist yayılma ve sömürgecilik olmak üzere, başlamış bulunan emperyalizm çağının yeni ihtiyaçlarına maharetle uyarlamakta da geri durmadılar.

Cumhuriyet sorununa ilişkin tartışmalar bakımından son derece açıklayıcı

ve aydınlatıcı bu önemli tarihsel olguya biraz daha yakından bakalım.

4 EYLÜL PARIS İŞÇİ DEVRİMİ'NDEN GERİYE KALAN

Fransa'da İç Savaş'ın II. Bölümü'nde Marx, cumhuriyeti ilan eden 4 Eylül Paris İşçi Devrimi'nin gerçek temsilcisi olan işçilerin "silahlı Paris"i ile, Prusya işgali ve silahlı Paris korkusu karşısında kendine bir süre için mekân olarak Bordeaux'yu seçmiş bulunan burjuva Ulusal Meclis'i, olaylar içindeki konumları üzerinden karşılaştırır. İkincisinin tüm meşruiyetinin yalnızca birincisi sayesinde olanaklı olabildiğinin altını çizerek, 1871 yılı başlarında işçi sınıfını toplumsal devrime yönelttiği tarihsel zorunluluk üzerine şunları söyler:

"... Prusya'yla barış yapma yetkisiyle Ulusal Meclis, gerçek cisimleşmiş hali

hala silahlı Paris olan devrimin tek bir olayından başka bir şey değildi; bu devrimi yapmış, bu devrim için kitlelerin dehşetini getiren beş aylık bir kuşatmaya dayanmış ve Trochu'nün 'plan'ına rağmen uzatılmış olan direnişiyi illerdeki kararlı bir savunma savaşının zeminini hazırlamış olan Paris'ten söz ediyoruz. Ve şimdi, Paris, ya Bordeaux'daki isyancı köle sahiplerinin onur kırıcı buyruğu doğrultusunda silahlarını bırakacak ve 4 Eylül'deki devriminin tek anlamının devlet iktidarının basitçe Louis Bonaparte'tan kralcı rakiplerine devredilmesi olduğunu kabul edecekti, ya da, bunu yapmayacaksa, ikinci imparatorluğu yaratmış ve bu imparatorluğun koruması altında tümüyle çürüyecek kadar olgunlaşmış olan siyasal ve toplumsal koşulları devrimci bir şekilde ortadan kaldırmadan çöküşten kurtarılması ve yeniden doğması

r ve monarşik aygıtlar

H. Fırat

mümkün olmayan Fransa'nın kendisini feda eden öncüsü olarak öne çıkmak zorundaydı." (*Fransız Üçlemesi* içinde, Yordam Kitap, s.301)

"Silahlanmış Paris", yani işçi sınıfı, Paris Komünü şahsında bu ikinci yolu tutmakta duraksamadı. Ama birkaç ay içinde, ulusa ihanetinin karşılığı olarak, işgalci Prusya'nın tüm desteğini arkasına alan Versay merkezli burjuva karşı-devrimi tarafından ezildi. Böylece 4 Eylül Devrimi tüm devrimci sonuçlarıyla tasfiye edilmiş oldu. Geriye yalnızca, "devlet iktidarının basitçe Louis Bonaparte'tan kralcı rakiplerine devredilmesi" gerçeği kaldı.

Paris Komünü'nün ezilmesi sonrasının katı gerçeği şuydu: Yirmi yıla yaklaşan diktatörlüğünün son evresinde Fransa'ya ağır bir savaş yenilgisi utancı yaşatan bir maceracının imparatorluk tacını artık yok sayma zorunlu sonucu dışında, Fransa'da devlet aygıtı yönünden hemen her şey neredeyse olduğu gibi kalmıştı. Neredeyse diyoruz, zira sözün olumsuz anlamında, dahası vardı.

Paris Komünü, Prusya'ya yenilip esir düşen ve Mayıs'ta (1871) Prusya tarafından serbest bırakılan İkinci İmparatorluk ordusu artıklarıyla ezilmişti. Bu, askeri aygıtın, yeni bir kitlesel işçi kırımında yeni bir biçimlenmesi de demektir. Öylesine ki, Marksizmin kurucuları, 1871 Mayıs işçi kırımıyla karşılaştırıldığında, 1848 Haziran'ının sıradan bir kitle katliamı olarak kaldığının altını çizerek: İlkindeki üç bin işçinin yaşamına karşılık, ikincisinde otuz bini aşkın işçinin yaşamı ve o kadarının da (ağırlıklı olarak okyanus ötesi sömürgelere olmak üzere) kürek cezasına mahkûm edilmesi söz konusuydu.

Üçüncü Cumhuriyet işte bu askeri aygıtı devralmış oldu. Ve bu aygıtı dayalı Fransız ordusu, birinci emperyalist paylaşım savaşına kadar, yalnızca Fransız militarizminin değil ama aynı zamanda monarşik ruh ve düşüncenin de dokunulamaz kalesi olarak kaldı. Bu dokunulmazlığın en veciz ifadesi, o günün Fransa'sında büyük sarsıntılara yol açan Dreyfus Skandalı'nın, bunda genelkurmayın çok özel rolünün sonradan tüm açıklığı ile ortaya çıkmış olmasına rağmen, neredeyse hiçbir cezai sonuç yaratmaksızın geride bırakılmasıydı. Ve bütün bu dönem boyunca, dolayısıyla Dreyfus

Skandalı sırasında da, Fransa'yı, evet onlar, "cumhuriyet" ve "laiklik" şampiyonu burjuva cumhuriyetçileri yönetiyorlardı. Aynı "cumhuriyet" ve "laiklik" söylemleriyle birkaç on yıl boyunca işçi sınıfını sersemletmeyi ve bu arada Fransız sosyalizminin reformist kanadını kurulu düzene yedeklemeyi başarmış o aynı burjuva cumhuriyetçileri.

Paris Komünü'nün ezilmesinin ardından, Marx'ın sözleriyle, geriye yalnızca "devlet iktidarının basitçe Louis Bonaparte'tan kralcı rakiplerine devredilmesi" kalmıştı ama, daha önce de dile getirmiş bulunduğumuz gibi, üç monarşik hizipten birinin Fransa'yı yıkıma sürüklemesinin ardından ve öteki iki hizbin krallık tacını paylaşma olanaksızlığı nedeniyle, Fransa adeta zorunlu olarak cumhuriyetçi bir siyasal biçimle baş başa kalmıştı. Kendisi de monarşik hiziplerin Orleansçı kanadına mensup bir monarşik olan Paris Komünü kasabı Thiers buradaki açmazı, ortada iki hanedan iddiacısı ve dolayısıyla taç adayı var, ama yazık ki Fransa'nın yalnızca bir tahtı var ve buna da aynı anda iki adam oturamaz mealindeki sözleriyle özetlemişti. Bir tacı iki hanedan arasında paylaşırma olanaksızlığı, Fransa'nın nihayet bir cumhuriyet haline gelebilmesinin tek değilse de temel nedenlerinden biriydi.

Devraldığı askeri aygıtın durumunu özetlemiş bulunduğumuz Üçüncü Cumhuriyet'in bürokratik devlet aygıtı da olduğu gibi monarşiden devralınmıştı. Kuşkusuz makamlar izleyen yıllar içinde gitgide burjuva cumhuriyetçilerinin eline geçecekti. Ama bu esasa ilişkin bir değişim değil, yalnızca burjuva hizipler arasında makamların el değiştirmesiydi. Kurumsal yapı ve zihniyet tüm gerici özülle korunmuştu, öylece de kalacaktı.

Üçüncü Cumhuriyet'in 1875'teki anayasasını hazırlayan, oylayan ve onaylayan meclis ise, bizzat bu meclisin burjuva cumhuriyetçi kanadını oluşturanların kendi ifadesiyle, Fransız tarihinin o güne kadar gördüğü "en gerici" meclisti. Üçte ikisinden fazlası üç ayrı hizbe mensup kralcılardan oluşuyordu. Cumhuriyetçiler cumhuriyeti ilan edecek bu meclisin o sıra henüz küçük bir azınlığını oluşturuyorlardı.

Bu meclisin hazırlayıp onayladığı yeni anayasaya göre kurulan senato da bi-

leşimi bakımından, tümüyle monarşik bir kurum olarak tasarlanmıştı. Egemen sınıfın seçimle değil fakat atamayla gelmiş elit unsurlarından oluşuyordu. Yeni anayasanın kabulünü izleyen en az bir on yıl boyunca da böyle kalacak, ancak zamanla yapısı kısmen değişecek, bileşimi giderek seçimle oluşturulacak ama gerici işlevi değişmeyecekti.

Öteki yeni anayasal kuruma, cumhurbaşkanlığına gelince. Üçüncü Cumhuriyet'in ilk iki cumhurbaşkanının, sırasıyla, Komün'ün siyasal kasabı Thiers ile askeri kasabı mareşal MacMahon olduğunu hatırlatmış bulunuyoruz. İlki bir Orleansçı idi ve cumhuriyet konusunda fazla ılımlı bulunduğu için, daha süresi dolmadan, mensup olduğu hizbin de desteğiyle görevden alındı. İkincisi bonapartçıydı; monarşik ruh ve uygulamaların güvencesi olarak monarşik ağırlıklı meclisin özel tercihi olmuştu. Koşulları oluştuğunda bir darbeyle monarşiyeye dönüşü sağlayacağı umuluyordu. Bunu denemedi de değil. Ama girişimi burjuvazinin cumhuriyetçi hizbinin yeni bir düzeyde güç kazanmasına yolaçtı ve böylece cumhuriyetin uzun ömürlü olmasını kolaylaştırdı.

Üçüncü Cumhuriyetin İkinci İmparatorluk'tan askeri-bürokratik aygıtı olduğu gibi devraldığını ve buna cumhuriyetçi biçim içinde iki monarşik kurum eklediğini ifade etmiştik. Ama anlamı ve sembolik değeri son derece önemli bir başka şey daha yaptı Üçüncü Cumhuriyet. Devraldığı aynı devlet aygıtının bir parçası olan tarihsel bir kurumu da bu arada ortadan kaldırdı. Büyük Devrim'in ürünü olarak ortaya çıkan, izleyen tarihsel süreç içinde gündeme gelen tüm yeni devrimler sırasında ve sonrasında çelişkili roller oynayan seksen yıllık Ulusal Muhafız'dan söz ediyoruz. Oysa etkisini kısıtlamakla birlikte diktatör III. Napolyon bile bu yola başvurmamıştı. Üçüncü Cumhuriyet'in birleşik "düzen partisi", her yeni devrimin, özellikle de radikal ilk aşamasında, savaşçı ve silah kaynağı olarak çok özel bir rol oynayan bu köklü tarihsel kurumun varlığına, Komün'ün ezilişini izleyen yıl içinde ilelebet son verdi. Ulusal Muhafız'ın, önden Prusyalıların Paris Kuşatmasına direnmede ve ardından, Paris Komünü'nün kurulmasında oynadığı özel role verilmiş bir karşılıktı bu. Ulusal Muhafız'ın tasfiyesi, Komün'ü

yoketme eyleminin zorunlu bir uzantısıydı. Ve bu, Üçüncü Cumhuriyet'in geçmişten devraldığı devlet aygıtında yaptığı tek gerçek değişiklikti. Kendisini doğuran sürecin karşı-devrimci doğasına tümüyle uygun bir değişiklik.

"KAZANANIN EN ÖNEMLİ GANİMETİ"

Engels, *Fransa'da İç Savaş'a* yazdığı 1891 tarihli *Giriş'te*, Üçüncü Cumhuriyet'in monarşiden devraldığı devlet aygıtı için şu tanımlamayı yapar:

"Tam da bugüne kadarki merkezî hükümetten, ordudan, siyasal polisten ve bürokrasiden oluşan baskıcı iktidar, tam da Napoleon'un 1798'de yaratmış ve o zamandan beri her yeni hükümetin uygun bir araç olarak devralmış ve hasımlarına karşı kullanmış olduğu bu iktidar..." (*Fransız Üçlemesi*, Yordam Kitap, s.265)

Marx'ın aynı düşünceyi, önce *Louis Bonaparte'in 18 Brumaire'inde* ve ardından *Fransa'da İç Savaş'ta*, marksist devlet teorisine ilişkin temel sonuçlara bağlayarak genişçe ortaya koyduğunu biliyoruz.

Merkezi devlet geleneği, dolayısıyla merkezileşmiş bir monarşik aygıtın varlığı, Fransa'da çok eskiye, mutlak monarşide ifadesini bulan krallık dönemine dayanır. 18. yüzyılın başında, "devlet benim" deyişle ünlü XIV. Louis'in uzun iktidarı döneminde, merkezi devlet geleneği zirvesine ve devlet aygıtı en gelişmiş düzeyine ulaşmıştı.

1789 Büyük Fransız Devrimi gelişim süreci içinde bu monarşik aygıtı peş peşe darbeler vurdu. 1793'ü izleyen Jakoben Konvansiyon döneminde ise, ifade uygunsuz ondan taş üstünde taş bırakmadı. Büyük Devrim'in "büyük"lüğü, sosyo-ekonomik alanda feodal ilişkilerin köklü tasfiyesinden geliyorduydu, siyasal alanda da monarşik devlet aygıtının bu köklü tasfiyesine dayanıyordu. Monarşik aygıt yalnızca fiziki dayanaklarıyla, yani ordusu ve bürokrasisiyle değil, aynı şekilde manevi dayanaklarıyla da, kilisesi ve ruhban sınıfıyla da siyasal-kamusal yaşamdan tasfiye edildi. Bu başarılmasaydı eğer, Büyük Devrim'e gerçek büyüklüğünü kazandıran Jakoben Konvansiyon iktidarından da söz edilemezdi.

Fiziki monarşik aygıtın tasfiyesi Jakoben Cumhuriyet'e gerçek demokra-

tik niteliğini, manevi monarşist aygıtın tasfiyesi ise gerçek laik niteliğini kazan-dırmıştı. Jakoben Cumhuriyet, güçlü bir merkezileşmeyi, demokratik temellere, dolayısıyla geniş bir yerel inisiyatif dayanayan yerel komünal yönetimle birleştir-menin de burjuva devrimleri tarihindeki tek gerçek örneği oldu.

Ama devrimin bu en köklü safhası yo-ğunluğu ölçüsünde kısa da sürdü. İnisiya-tifi kısa bir süre için yitirmiş durumdaki burjuvazi, çok geçmeden aradığı “güçlü kılıç”ı Napolyon Bonaparte şahsında buldu. Daha çok savaşlardaki zaferleriyle anılan Napolyon Bonaparte’ın tarihte Fransız burjuvazisine gerçek hizmeti, sü-rekli orduya ve kemikleşmiş bir bürokra-siye dayanan devasa bir devlet aygıtını, monarşik bir biçim içinde ama bu kez tümüyle burjuva temeller üzerinde, burjuva bir içerikle ve burjuva bir misyonla, yeniden inşa etmek oldu. Fiziki araçlar olarak sürekli orduyu ve bürokra-siyi, manevi araçlar olarak kilise ve ruhbana siya-sal-kamusal alanda yeniden kontrollü bir alan açılması tamamlıyordu.

Napolyon’un yeni temeller üzerinde yeniden yarattığı bu aygıtın Fransa’daki tarihsel evrimini, Marx’ın, marksist dev-let teorisine ilişkin tartışmalarda sıkça anılan o ünlü pasajından izleyelim:

“Napoleon, bu devlet mekanizması- ni eksiksiz hale getirmişti. Meşru{iyetçi} monarşi ve Temmuz Monarşisi, bu me-kanizmaya, daha ileri düzeydeki bir işbölümünden başka bir şey eklemeyi; dev-let içindeki işbölümü, burjuva toplumu içindeki işbölümünün yeni çıkar grupları, yani devlet idaresi için yeni malzemeler yaratması ölçüsünde derinleşti. Her bir ortak çıkar toplumdaki hemen sökülüp alınarak daha yüksek, genel bir çıkar olarak onun karşısına çıkarıldı; bir köy topluluğunun köprüsünden, okul binasından ve ortak varlıklarından demiryollarına, ulusal varlıklara ve Fransa Üniversitesi’ne varıncaya kadar, toplumun organla-rının kendi başlarına belirledikleri şeyler onlardan koparıldı ve hükümetin faali-yetlerinin nesnelere haline getirildi. Son olarak, parlamenter cumhuriyet, devri-me karşı yürüttüğü mücadelede, iktidar gücünün araçlarını ve merkezileşmesini baskı önlemleriyle artırmak zorunda gördü kendisini. Tüm devrimler, bu me-kanizmayı kırmak yerine onu yetkinleş-tirdi. Dönüşümlü olarak iktidar müca-delesi veren partiler, bu devasa devlet yapısının ele geçirilmesini, kazananın en önemli ganimeti saydı.” (Louis Bona-parte’in 18 Brumaire’i, Fransız Üçlemesi içinde, s.236)

Komün, son satırlarda vurgulu biçim-de verdiğimiz tarihsel çizgiden köklü bir devrimci kopuştu. Zira ilk kez olarak, eski aygıtı bir “ganimet” olarak ele geçirmek

1919 Almanya’sındaki durumun 1871 Fransa’sına çok benzediğini şaşırarak görüyoruz. Şu önemli farkla ki, Fransa’da Üçüncü Cumhuriyeti yöneten burjuva cumhuriyetçileri, zamana yayılan belli iyileştirmeler ve önlemlerle, monarşik öğeleri ve eğilimleri sınırlamayı, böylece burjuva cumhuriyeti uzun süreli kılmayı başarmışlardı. Oysa Almanya’da, Weimar Cumhuriyeti parıltısı altında gizlenen ama başından itibaren hep yürürlükte ve etkin kalan monarşik aygıt, yalnızca Nazilerin yükselişini hazırlayıp kolaylaştırmakla kalmadı, 1933’den itibaren bu kez faşist biçim içinde bizzat Hitlerci rejimin de hizmetine girdi.

yerine, onu “kıрма”ya yöneldi. Sürekli orduyu kaldırarak, yerine halkın genel silahlanmasını geçirdi. Kemikleşmiş ayrıcalıklı bürokra-siyi kaldırarak, yerine her türlü ayrıcalıktan yoksun bırakılmış kamusal hizmeti, onun halk tarafından seçilen, denetlenen ve görevden alınabilen görevlilerini koydu. Jakoben Konvansiyon’un izinden giderek, kilise ve ruhbani yeniden siyasal-kamusal yaşa-mının tümüyle dışına sürüp attı. Böylece gerçekten demokratik ve gerçekten laik bir cumhuriyetin ancak sosyalist bir işçi cumhuriyeti olabileceğinin tarihteki ilk örneğini oldu.

Ama tüm bunlar yazık ki yalnızca Paris’in sınırları içinde olup bitiyordu. Paris’in dışında, Fransa’nın geriye ka-lanında, o devasa tarihsel devlet aygıtı tüm varlığın ve gücünü olduğu gibi koru-yordu. Komün’ün ezilişinin ardından bu tarihsel “ganimet”, bu kez Üçüncü Cum-huriyet biçimi içinde, artık burjuvazinin monarşist ve cumhuriyetçi hiziplerinin elindeydi. Ve yeni dönemde, yalnızca içerde değil fakat aynı zamanda dışarda da, emperyalist yayılmanın ve sömürge-ciliğin bir aracı olarak da, Fransız burjuvazisine hizmet edecekti.

***

Sol Kemalist Genel Sekreter’in, İz-mir’deki “Sosyalizm Cumhuriyete Çok

Yakışacak” etkinliğinde (28 Ekim 2017) yaptığı skandal konuşmada, 1870’te Fransa’da cumhuriyeti biz kurmuş-tuk ama 1940’ta onu Hitler yıktı mealindeki sözlerle sahip çıktığı Üçüncü Cumhuriyet gerçeği, işte tamı tamına buydu.

ALMANYA’DA “WEIMAR CUMHURİYETİ” GERÇEĞİ

Fransa örneğinin hemen devamında, sözlerini şöyle sürdürüyordu Kemal Oku-yan: “Aynı Hitler 1919’da Alman Devri-minin yarattığı ilk Alman Cumhuriyetini 1933’te yıkan kişidir.”

Her iki örneği de zamanında irdele-diğimizi unutmuş değiliz (Bkz., “Cum-huriyet’in kazanımları” çizgisi / 2). Fakat bunu daha önce, taban tabana zit cum-huriyetlerin görülmemiş bir hafiflikle karıştırılması üzerinden yapmış-tık. Oysa şimdiki konumuz, burjuva devrimleri tarihinde cumhuriyet biçimi içinde monar-şik aygıtın neredeyse olduğu sürdürül-mesi gerçeğidir.

Bu açıdan baktığımızda 1919 Alman-ya’sındaki durumun 1871 Fransa’sına çok benzediğini şaşırarak görüyoruz. Şu önemli farkla ki, Fransa’da Üçüncü Cumhuriyeti yöneten burjuva cumhuri-yetçileri, zamana yayılan belli iyileştir-meler ve önlemlerle, monarşik öğeleri

ve eğilimleri sınırlamayı, böylece burjuva cumhuriyeti uzun süreli kılmayı başara-bilmişlerdi. Oysa Almanya’da, Weimar Cumhuriyeti parıltısı altında gizlenen ama başından itibaren hep yürürlükte ve etkin kalan monarşik aygıt, yalnızca Na-zilerin yükselişini hazırlayıp kolaylaştır-makla kalmadı, 1933’den itibaren bu kez faşist biçim içinde bizzat Hitlerci rejimin de hizmetine girdi.

Tam da bu son olgu, iki ülke arasında-ki bu farkın, Fransa payına bir şans eseri ya da bir beceri ürünü değil, fakat tarih-sel koşullardan kaynaklandığını gösterir. Fransa’da Üçüncü Cumhuriyet’in baş-langıcı, tam olarak kapitalizmin barışçıl gelişme dönemine denk gelir. Bu dönemi başlatan Paris Komünü’nün ezilmesi-ydi. Ama işte Fransa’da Üçüncü Cumhuriyet de bunun en dolaysız bir sonucuydu. Sonrası ise sınıf mücadeleleri yönünden uzun süreli bir rahatlama dönemi-ydi. Oysa Almanya’da Weimar Cumhuriyeti, bunalımlar, savaşlar ve devrimlerle be-lirlenen bir dönemin tam ortasında doğ-muştu. Alman Cumhuriyeti de toplumsal devrime büyüme potansiyeli olan Alman Devrimi’nin boğulmasının dolaysız bir ürünü olmuştu. Ne var ki sonrası kurulu düzen için bir rahatlama değil, fakat çal-kantlı tarihsel sürecin yeni safhalar ha-linde sürmesi anlamına geliyordu. Alman

tekelci burjuvazisi bundan çıkışı faşizmde ve yeni bir savaşta buldu. Bismarck'ın kurduğu İkinci İmparatorluk'tan neredeyse olduğu devralınıp cumhuriyetçi ara dönem üzerinden Nazilere devredilen askeri-bürokratik devlet aygıtı, bu yeni tarihi dönemde faşizmin dayanağı ve savaşın temel aracı olarak iş gördü.

***

Bir önceki bölümde, toplumsal bir devrimin önünü almak üzere 4 Eylül 1870'te Fransa'da yaşananlarla, yaklaşık bir elli yıl sonra, 9 Kasım 1918'de Almanya'da yaşananlar arasındaki benzerlikleri dile getirirken, sözü şuraya bağlamıştık:

"Tarihi dönemlerin ve dolayısıyla genel koşulların tüm farklılığına rağmen her iki ülkede olayların sonraki seyrinde de şaşırtıcı benzerlikler var. Monarşinin yıkılmasının savaştaki yenilginin bir ürünü olmasından daha baştan itibaren cumhuriyet perdesinin gerisinde dizginlerin monarşistlerin elinde kalmasına, devrimci işçi hareketinin ezilmesinden (ilkinde Paris Komünü ve ikincisinde Spartaküs Ayaklanması) yeni burjuva cumhuriyetinin temelde monarşiden devralınan askeri-bürokratik aygıtı dayalı olarak kurulmasına kadar..."

Savaş yenilgisinin yaklaşmakta olduğunu gören ve bir devrimden korkan Alman monarşistleri, bizzat ordu şeflerinin önerisiyle devrimi önceleyen haftalarda SPD'yi de hükümete ortak etmişlerdi. Amaç savaş yenilgisini izleyecek muhtemel bir devrimin önünü kesmek ve böylece hiç değilse monarşiyi kurtarmaktı. Ama hesaplar tutmamış, devrim fırtınası patlak vermiş, devrim dalgası 9 Kasım'da Berlin'e ulaştıca da, Scheideman'ın anmış bulunduğumuz balkon konuşmasıyla cumhuriyet beklenmedik biçimde ilan edilmişti. Tarihçiler, tanıklıklara dayanarak, SPD'nin o günkü şefi Friedrich Ebert'in, Scheidemann'ın cumhuriyeti ilan eden balkon konuşması karşısında "hidetinden deliye döndüğünü" ve onu "sersem ne yaptın böyle!" sözleriyle azarladığını dile getirirler.

Bu şaşırtıcı değildir. Zira SPD liderliği, hala da meşruteli biçim içinde monarşiyi korumak, böylece Hohenzollern hanedanını kurtarmak peşindeydi. Ülke çapında yayılan devrimin gücü karşısında monarşiyi kurtarmak şansı artık yoktu ama monarşik aygıt pekâlâ kurtarılabilir. Nitekim kurtarıldı da, üstelik neredeyse tüm yapıyla. Bu da yine SPD liderliğinin ihaneti sayesinde başarılabilir. Böylece yaklaşık ondört yıl sonra Hitler faşizminin mutlak iktidarına varacak bir yolun taşları daha baştan ve bizzat SPD liderliği tarafından döşenmiş oldu. Üstelik cumhuriyetin ilan edildiği o ilk günden, 9 Kasım gecesinden başlayarak.

Nazi İmparatorluğu'nun yükselişi

ve çöküşü üzerine kapsamlı bir çalışma yapmış olan Amerikalı liberal gazeteci ve tarihçi William L. Shirer, *"Cumhuriyet ilân edildikten birkaç saat sonra, 9 Kasım 1918 gecesini"*, Ebert ile Genelkurmay Karargâhı arasında gizli bir antlaşmaya varıldığını söyler:

"... Bu anlaşmayı halk birçok yıllar öğrenemedi, ama anlaşma Alman ulusunun alinyasını çizdi. Ebert, anarşiyi ve Bolşevizmi bastırmayı, Orduyu da bütün geleneğiyle yaşatmayı kabul etti. Bunun üzerine [General] Groener, yeni hükümetin kendini toparlaması ve amacını gerçekleştirilmesi için Ordunun hükümete yardımcı olacağına söz verdi." (Nazi İmparatorluğu Doğuşu-Yükselişi-Çöküşü 1, İnkılap Kitabevi, 1992, s.82)

Bunun anlamı şuydu: Monarşik aygıt ordusu, polisi, yargısı ve tüm idari yapıyla olduğu gibi korunacak, böylece sahnenin ön planında cumhuriyet hükümeti olarak sosyal-demokratlar dursa bile, geri planda tüm dizginler başta savaş suçlusuz ordu şefleri olmak üzere monarşistlerin elinde kalacaktı.

Sözlerine *"Alman Ordusu kurtulmuştu. Ama Cumhuriyet daha birinci gündünden kaybedilmişti."* diyerek devam eden Shirer, tüm liberal iyi niyetiyle, köklü kurumsal bir tasfiye yoluyla değilse bile makamların el değiştirilmesiyle, monarşistlerin pekala devlet aygıtından temizlenebileceğine, yapılması gerekenin de bu olduğuna ilişkin düşüncesini dile getirir. Fakat hemen ardından şöyle devam eder:

"[Ama] Sosyal Demokratlar bunu yapamazlardı. Bunları yapacakları yerde, otoriteyi, modern Almanya'da her zaman hâkim olmuş olan bir kuvvete, yani Orduya bırakmaya başladılar. Ordu savaş alanlarında yenilmişti, ama anayurtta hâlâ ayakta duracağını ve ihtilâli yeneceğini umuyordu. Bu amacına varmak için de sur'atle ve cesaretle harekete geçti." (age, s.82)

Konuyu daha fazla dağıtmamak için en özet biçimiyle devam edelim:

1871 Mayıs'ının Paris Komünü, Sedan'ın galibi Almanların serbest bıraktığı İkinci İmparatorluk ordusu artıklarıyla ezilmişti. 1919 Ocak-Mayıs'ında Alman Devrimi, İkinci Alman İmparatorluğu'nun emperyalist savaşta yenilmiş ordusunun artıklarıyla ezildi. Fransa'da bu işi yöneten Thiers monarşistlerin temsilcisiydi, Almanya'da bu işe yapan Ebert-Noske ikilisi SPD liderleriydi. Fransa'da monarşistler devrimi ezerek, Üçüncü Cumhuriyet üzerinden burjuva cumhuriyetçilere yolu düzlemişlerdi. Almanya'da sosyal-demokrat liderler, tersinden, aynı işi monarşistler için yapmış oldular.

Tüm ülkeye yayılan güçlü devrim dalgasına rağmen, SPD liderliğinin tarihte

örneği az bulunur ihaneti sayesinde, cumhuriyet biçimi içinde monarşik aygıt tüm heybetiyle ayakta kalmıştı.

Cumhuriyet'in ilk cumhurbaşkanı, Fransa'daki Thiers örneğinde olduğu gibi, devrimi boğan ılımlı (gizli) monarşist Ebert'ti. Fransa'da Thiers'den koltuğu, azgın monarşist ve imparator Louis Bonapart'tan hemen sonra baş savaş suçlusuz konumundaki Mareşal MacMahon devralmıştı. Ebert'ten koltuğu, azgın monarşist ve imparator II. Wilhelm'in yanı sıra baş savaş suçlusuz konumundaki Mareşal Hindenburg devraldı.

Fransa'da ve Almanya'da olayların seyrindeki farklılaşma bu noktada kendini gösterir. Fransa'da, iki cumhurbaşkanlığı döneminin ardından, dizginler burjuva cumhuriyetçilerinin eline geçer. Üçüncü Cumhuriyet uzun ömürlü olur. Almanya'da tersine, 1925'ten itibaren dizginler mareşal Hindenburg ve generaller şahsında monarşistlerin eline geçer. Cumhuriyet demokratik biçimiyle ancak bir on yıl, biçimsel varlığı ile ise ancak ondört yıl yaşar. Sürecin akıbetini William L. Shirer şöyle özetler: *"... Generaller Cumhuriyete hiçbir zaman bağlılıkla hizmet etmediler. Sonunda, başlarında Hindenburg olmak üzere, hükümeti Nazilere teslim ederek Cumhuriyete ihanet ettiler."*

Elbette sorun hiçbir biçimde, cumhurbaşkanlığı ve Prusya militarizminin kalesi olarak duran ordudan ibaret değildi. Siyasal polis ile yargının da ordudan geri kalır hiçbir yanı yoktu. Weimar Cumhuriyeti'nin İkinci İmparatorluk'tan olduğu gibi devralınmış yargısının tümüyle siyasal ölçütlere dayalı kararları öylesine utanç vericidir ki, herhalde en iyi durumda ancak bugünün Türkiye'sinin AKP yargısı ile karşılaştırılabilir. Özetle, Weimar Cumhuriyeti biçimi içinde tüm Alman devlet aygıtı gerçekte monarşik bir yapıdaydı ve daha en baştan tüm icraatıyla bunu açıkça ortaya koymaktan da sakınmıyordu.

Fakat öte yandan artık çağ değişmişti. Cumhuriyetçi biçimler içinde monarşik eğilimler, Fransa örneğinde olduğu gibi, ancak 19. yüzyılın son çeyreğinde hala da bir anlam taşıyabilirdi. Oysa yüzyılın dönümünde emperyalizmin hakimiyeti çağına girilmiş, ilk emperyalist paylaşım savaşı yaşanmış, onu Rusya'da Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, Ekim Devrimi'ni ise Avrupa başta olmak üzere dünya ölçüsünde büyük devrimci sarsıntılar izlemişti. Faşizm, burjuva gericiliğinin buna yeni bir yanıtıydı. Faşizm İtalya'nın ardından Almanya'da, ve daha Alman Devrimi'nin bastırılması süreci içinde, giderek şekillenmeye ve gitgide öne çıkmaya başladı. Monarşik kurumlar ve eğilimler de artık bu yeni oluşumun içinde anlam

bulmaya, giderek onun tarafından özümsemeye başladılar. Prusya ruhunda bir monarşist olan cumhurbaşkanı Hindenburg'un ve ordunun tümü Prusya zihniyetli generallerinin Hitlerci faşist harekete bu denli gönlü rahat yol vermesi de bunun bir göstergesiydi.

Buradaki süreklilik öylesine göze batıcıdır ki, Alman Devrimi'nin ilk ezici darbeleri aldığı ama henüz soluğunu koruduğu bir dönemde ilan edilen Alman (Weimar) Cumhuriyeti, kendisini tarihsel, moral ve siyasal açıdan Kayzer Wilhelm Almanya'sına dolaysız bir biçimde bağlayan Reich (imparatorluk) adından bile vazgeçemedi. Cumhuriyet sıfatının yanı sıra bu sıfat da resmen korundu. Kamusal yaşam ve işlemlerde kullanıldı. Bu, cumhuriyet biçimi içinde monarşik ruhun yanı sıra ayın karakterdeki askeri-bürokratik aygıtın korunduğunun en dolaysız bir itirafıydı gerçekte. İkinci İmparatorluk, 1870 savaşı zaferinin ardından 1871'de, Versay Sarayı'nın aynalı salonlarında Bismarck tarafından ilan edilmişti. Weimar Cumhuriyeti'nin devraldığı askeri-bürokratik devlet aygıtı da bu aşamada en tam biçimine kavuşmuştu. Nazilerin kendi faşist rejimlerini Üçüncü İmparatorluk olarak nitelemeleri bu açıdan rastlantı değildi. Zira kendilerini Prens'in (Bismarck) attığı tarihi adımın (İkinci İmparatorluk) dolaysız mirasçıları ve yeni koşullardaki izleyicileri sayıyorlardı.

***

Tüm bunlar kuşkusuz burjuva sınırlar içinde dahi olsa demokrasinin ya da cumhuriyetin anlamsızlığını ve önemsizliğini değil, fakat gerçek anlamını ve sınırlarını gösterir. Bilimsel teorinin önemle vurguladığı ve tarihin bize tüm açıklığı ile gösterdiği gibi, her ikisinin biçimsel varlığının ötesinde, dolayısıyla siyasal biçimlerin daha derinlerinde, devletin sınıf özü ve karakteri, buna göre şekillenen ve tüm kritik durumlarda belirleyici önem taşıyan militarist-bürokratik aygıt durur.

Devrimin ezilmesi ve yıkıntıları üzerinde 1919 yazında resmen kurulan Weimar Cumhuriyeti, tarihte bunun belki de en açıklayıcı örneklerinden biri olarak duruyor önümüzde. Sahnenin önünde bu cumhuriyetin parıltısı ışılıyordu ve fazlası ile göz kamaştırıcı görünüyordu. Shirer'a göre, Weimar Cumhuriyeti anayasasına bakıldığında, *"Dünyada hiçbir insan bir Almandan daha özgür, hiçbir hükümet Alman hükümetinden daha demokrat olamazdı."* Ama yazar acılı bir alayla hemen ardından ekler: *"Hiç olmazsa kâğıt üzerinde..."*

Evet, kâğıt üzerinde, yani yalnızca görünürde!..

(Devam edecek...)

www.tkip.org

2021 yılının ardından...

Sömürü, baskı, şiddete rağmen kadınlar ayakta!

2021 yılı, toplumsal sorunların arttığı, gerici-faşist iktidarın baskı ve şiddetinin yoğunlaştığı bir yıl olarak geride kaldı. Yeni yıla ise siyasal planda belirsizliklerin sürdüğü, gidişatın öngörülemez olduğu koşullarda girdik. Bu tablonun baş sorumlusu AKP-MHP iktidarı, sarsıntı üstüne sarsıntı yaşarken, işçiler, emekçiler, kadınlar ve gençler payına büyük bir yıkımın altına da imza attı.

Önceki olduğu gibi, geçtiğimiz yıla da kapitalizmin yarattığı tahribatların ürünü olan koronavirüs salgını damga vurdu. İşçi ve emekçiler, salgını fırsata çeviren sermaye sınıfı ve iktidar eliyle ağır faturalar ödemekle karşı karşıya bırakıldılar. Kadınlar bu yıl da pandemiyin sonuçlarından çok ağır bir şekilde etkilendiler. Bu süreçte daha da yoksullaştılar. Güvencesiz ve kayıt dışı işlerin büyük çoğunluğunda çalışan kadınların bir kısmı bu süreçte işgücü istihdamının dışına itilirken, önemli bir kısmı da yılın yarısına kadar KÇÖ (Kısa Çalışma Ödeneği) adı altında daha düşük ücretlere talim etmeye zorlandılar. Gelinen aşamada 2021 yılı verilerine göre kadınların %30'u işsiz ve cinsiyete göre işsizlikte kadın işsizliği en yüksek kategoriye oluşturuyor.

Pandemi sürecinde kadınlar, bakım ve ev işlerinin yükünü daha fazla omuzladılar. Virüsle boğuşmanın yanı sıra, pandemiyle beraber artan yoksulluğun yükünü de göğüslemekle karşı karşıya kaldılar. Her geçen gün tırmanan ekonomik kriz, TL'nin değer kaybetmesi ve yükselen enflasyon, artan hayat pahalılığı ve alım gücünün düşmesi, gelinen aşamada kadınların üzerindeki yükü ve aynı zamanda yoksulluğu daha da artırdı.

Gün geçtikçe tükenen, tükendikçe saldırganlaşan AKP iktidarı, gericilikten

beslenerek kadınlara dönük saldırıları sürdürdü. Kadına yönelik şiddetle mücadelede uluslararası bir nitelik taşıyan İstanbul Sözleşmesi feshedildi. 6284 Sayılı Kanun, Boşanma Kanunu, nafakanın kaldırılması, çocuk istismarını meşrulaştıran adımlar ise hala iktidarın gündeminde ve önümüzdeki günlerde bu yönlü adımlar atılması bekleniyor.

İktidarın kadınlara yönelik düşmanca politikalarından güç alınması, cezasızlıktan beslenilmesi sonucu, 2021 yılında kadına yönelik şiddet ve cinayetler çok ciddi boyutlarda artış gösterdi. Kadınlar en vahşi ve insanlık dışı yöntemlerle katledildiler. Öyle ki, öncesinde kadınları katleden ve şiddet uygulayanlar, ağırlıklı olarak yakınlarındaki (eş, sevgili, akraba vb.) erkekler olurken, son zamanlarda hiç tanımadıkları canilerin de rastgele saldırılarına uğradılar. Başak Cengiz'i samuray kılıcı ile katleden fail, ifade ettiği gibi, "güçsüz olduğunu düşündüğü" için ona saldırmıştı.

Özetle, Türkiye izlenen düşmanca politikaların sonucu olarak kadınların artık "tesadüfen" yaşadığı bir ülke haline geldi.

KADINLAR MÜCADELEYİ BÜYÜTÜYOR!

Sermayenin güdümündeki AKP iktidarının on yıllardır izlediği politikalar ve sistemin çok yönlü krizinin yarattığı sorunlar, kadınlar içinde öfke ve tepkiyi biriktirdi. Dinamizmiyle ve sürekliliğiyle toplumsal muhalefetin en dinamik bileşeni olan kadın hareketi, pandemi koşullarına rağmen 2021 yılında da mücadele alanlarını terk etmedi. Pandemi bahanesiyle sokağa çıkma ve eylem yasaklarının olduğu süreçte dahi kadınlar seslerini yükseltmeye devam ettiler.

Bu süreçte, kadınlar İstanbul Sözleşmesi'nin feshedilmesini kabul etmedikleri için Türkiye'nin dört bir yanında eylemler gerçekleştirdiler. 8 Mart ve 25 Kasım'da ve katledilen kadınları protesto eylemlerinde kitlesel bir şekilde alanlara çıktılar. Baskıya, yasaklara, engellemele- re rağmen kitlesel, militan, coşkulu eylemlere imza attılar.

Kadın hareketi için 2021 yılı, pandemi bahanesiyle konulan engellere ve kısıtlamalara rağmen, kazanılmış hakları geri vermemek bilinciyle kampanya ve eylem süreçlerinin örgütlenip süreklili-

ğin sağlandığı, dinamizmin sürdürüldüğü bir yıl olarak yaşandı. Tüm yapısal zaf- larına, yanı sıra kadın işçilerin mücadele ve örgütlenmesinden uzak duran tutum ve davranışlarına rağmen kadın hareketi, toplumsal muhalefet içinde özel bir rol oynamaya devam etti.

Öte yandan 2021 yılı boyunca ekonomik krizin derinleşmesinin de etkisiyle işçi sınıfı içinde örgütlenme süreçleri açığa çıktı. Kapitalistlerin pervasızca gerçekleştirdiği saldırılar sonucu ülkenin dört bir yanında işçi direnişleri yaşandı. Bu direnişlerin önemli bir kısmında da kadın işçiler rol oynadı. Sinbo, SML Etiket, Migros, Bel Karper, İndomie, Carrefour, Xaomi, Bakırköy Belediyesi ve daha pek çok işyeri ve fabrikada kadın işçiler direnişin ön saflarında yer aldılar. Direniş alanlarında gerçekleşen 8 Mart ve 25 Kasım etkinlikleri ise kadın işçilerin sorun ve taleplerinin merkeze oturduğu etkinlikler olması açısından özel bir yer tuttu.

BAŞKA BİR DÜNYA MÜMKÜN!

Emperyalist kapitalist sistem dünya ölçeğinde gericiğin dozunu arttırıyor. Afganistan'da kadınları orta çağ köleliğine hapsedmek isteyen Taliban rejimi, emperyalistlerle iş birliği halinde yeniden sahnede. Dünyanın "en modern" ülkelerinde dahi kadınlar üzerindeki baskı ve şiddet yoğunlaşıyor. Tüm bunlara rağmen Afganistan'da, Amerika'da, İsviçre'de, Meksika'da, Arjantin'de, Sudan'da ve dünyanın dört bir yanında kadınlar direniyor.

"Başka bir dünya mümkün" diyen kadın ve erkek emekçilerin sesleri daha gü- çlü yükselmeye devam ediyor.

Hapishanelerde insanlık dışı uygulamalar artıyor...

Siyasi kadın tutsaklarla dayanışmayı yükseltelim!

Türkiye kapitalizminin derinleşen ekonomik ve siyasi krizinin ağır faturası işçi sınıfı ve emekçilerde sürekli öfke biriktiriyor. AKP-MHP iktidarı bu öfkeyi kontrol altına almak için faşist baskı ve devlet terörünü alabildiğine tırmandırıyor. Demokratik hak ve özgürlüklerin pervasızca yok edildiği bu süreçte ilerici, devrimci, sol güçlere ve Kürt halkına yönelik saldırılar dizginlerinden boşalmış bulunuyor. Bu politikanın bir parçası olarak hapishanelerde ilerici ve devrimci güçlere yönelik insanlık dışı uygulamalar da artıyor. Gerici-faşist iktidarın baskı ve zorbalığı hapishanelerde katmerli bir şekilde hüküm sürüyor.

Hali hazırda devrimci-siyasi tutsaklar ağır bir tecrit işkencesi, psikolojik-fiziksel şiddet ve hak gaspları ile teslim alınmaya çalışılıyor. Pandemi bahanesiyle tecrit ve hak gaspları artarken, tüm hapishanelerde "güvenlik" adı altında her türlü işkence pervasızca uygulanıyor. En ufak insani hakka dahi tahammül edilmiyor. Görüş, telefon, mektup yasağı gibi yöntemlerle tutsakların dışarıyla bağlantıları koparılıyor, tecrit derinleştiriliyor. Hasta tutsaklar, tedavi hakları engellenerek, ölüme terk ediliyor. Tutsakların ağır bir tecrit ile yalnızlaştırılması, keyfi yasaklarla, disiplin yönetmelikleriyle, yasal kılıflar altında

hayata geçiriliyor.

Toplumsal muhalefetin direngen damarını oluşturan kadınlar, iktidarın daha ağır saldırılarına maruz kalıyor, kadın düşmanı politikalarıyla ünlü gericiğin özel hedefi olarak görülüyorlar. Devrimci-siyasi kadın tutsaklar ise bu faşist zorbalıktan payını özel bir şekilde alıyor. Çıplak arama, cinsel saldırılar, tek kişilik hücrelerde yalnızlaştırma, süngerli oda işkencesi, görüş ve avukat yasağı, keyfi disiplin cezaları ile devrimci-siyasi tutsakların kişiliklerine ve örgütlü kimliklerine yönelik sistematik saldırılar kadın düşmanı politikalar ile birleşiyor.

Devrimci siyasal kimliği teslim almaya dönük bu sistematik saldırganlık ve özel harp yöntemleri hapishaneleri süreklileşen işkence merkezlerine çevirmiştir. Keza çıplak arama işkencesi AKP-MHP iktidarı tarafından gözaltı süreçlerinden itibaren rutinleşen bir saldırı haline gel-

miştir. İnsanlık onuruna yönelik çıplak arama işkencesi, taciz vb. saldırılar ile özellikle kadın devrimci-siyasi tutsaklara boyun eğdirilmek ve tutsak kadınlar teslim alınmak istenmektedir.

Hapishanelerde siyasi tutsaklar aynı zamanda tecrit-tetriman politikaları ile yavaş yavaş ölüme terk edilmektedir. Artan intiharlar sistematik işkencenin ürünü olan planlı devlet katliamlarıdır.

Bu katliamlardan biri yakın zamanda Kandıra'da gerçekleşti. Mardin Dargeçit DBP yöneticisi Garibe Gezer, Kandıra 2 No'lu F tipinde alenen ölüme sürüklendi. Garibe Gezer hapishanede çıplak arama işkencesine direndi, süngerli odaya kapatıldı, erkek ve kadın gardiyanların cinsel saldırısına uğradı. Sonrasında tek kişilik hücrede ağır koşullarda tecrit edildi. İşkencelerle intihara sürüklenen ve intiharı sonrasında ölüme terk edilen Garibe Gezer, gerçi-faşist iktidar tarafın-

dan katledildi. Faşist zorbalıkta sınır tanımayan sermaye iktidarının Garibe'nin cenazesini kaçırmaması da bu gerçeğin itirafı olmuştur.

AKP-MHP saldırganlığının hedefinde olanlardan biri de HDP eski milletvekili, Kürt kadın siyasetçi Aysel Tuğluk'tur. Tuğluk, iktidarın, Kürt halkına yönelik saldırılarının bir parçası olarak uzun yıllardır tutsak durumundadır. Yıllar boyunca dışarıda ve içeride devlet terörüyle karşı karşıya kalmış ve gelinen yerde hafıza kaybına uğramıştır. Açığı ki bunda, kendisine uygulanan tecrit işkencesi ve annesinin cenazesine bile saldıran inkarcı-katliamcı devlet terörünün rolü belirleyicidir. Hafızasını yitirmesine rağmen tahliye edilmeyen Aysel Tuğluk tek kişilik hücrede tutularak ölüme terk edilmiştir.

Kamu Emekçileri Cephesinden Sibel Balaç ise hukuksuz bir şekilde tutuklanmasına ve tecride karşı Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde ölüm orucuna başlamıştır.

İşçi-Emekçi Kadın Komisyonları olarak, tüm işçi ve emekçileri tek adam rejiminin işkence ve saldırılarına karşı siyasi tutsaklarla dayanışmaya çağırıyoruz. AKP-MHP rejiminin toplumsal desteğini yitirdikçe artırdığı bu zorbalığın amacı işçi sınıfı ve emekçileri teslim almak, talan, yağma, rant ve sömürü politikalarına devam etmektir. Bu kanlı zulüm saltanatını sona erdirmenin yolu ise topyekûn saldırılara karşı topyekûn mücadele etmektir.

Devrimci-siyasi tutsaklarla dayanışmaya!

Garibe Gezer ölümsüzdür!

Aysel Tuğluk yalnız değildir!

İŞÇİ-EMEKÇİ KADIN KOMİSYONLARI

Doğdun,
İsterler ki
Bir beşiğe koyalar seni
Sarılar, kırmızılar, yeşillerle.
Çağırılar Çeman yahut Dilucan
Hawin ya da Rojbin diye.
Renklere düşman,
Seslere düşman,
Akmaktaydı
zaman
Bundandır Garibe konu adın.

Güldün
Ağladın,
Taze taze açtı,
Yerde uzanan kızıl kilimlerin üstünde
adımların.
Mayınların, yağlı postalların, panzerlerin
gölgesinde dolaşan çocukluğun
Hiç yürüyemeyen,
Hiç büyüyemeyen
Kaç çocuğun ellerinden tuttu kim bi-

Var olasin Garibem

lir?

Yaşadın sen, Garibem.
Yok edenlere inat, yaşadın!..
Dağa,
Kuşa,
Sesine sedana,
Gülüşüne, ağıtına,
Halayına, zılgıtına,
Kaşının, gözünün karasına,
Ellerinin kınasına,
Bakışına,
Duruşuna,
Yolları adımlayışına düşman olanların
Kurşunları altında
Yaşadın sen Garibem.
Yok edenlere inat, yaşadın.
Ve

Beşiğinin rengine,
Anadan öğrendiğin diline,
Yanık yanık havalanan türküne
Düşmanlık bileyenler
Kirli kanlı elleriyle uzandılar
Aldılar bir tabuta koydular seni.
Bir tabuta koydular seni, yaşarken.
Bir tabuta koydular taştan, demirden.

Kardeşlerinin kanlı gömleklerinden
Tanıdın o kirli elleri.
O aynı eller dokundu
Kömür karası saçlarına.
Aldılar bir tabuta koydular sonra.
Bir tabuta koydular
En güzel gülüşlerini.
Yazılmamış,
Okunmamış

Mektuplarını.
Kucaklaşmalarını,
Kömür karası saçlarını
Bir tabuta koydular.

Zorla koparıldığın topraklarına
Tabutlar içinde vardın
Taşındın omuzlarında halkının
Ağıtlarla, zılgıtlarla.
Yiten bir kuşaktan aldığın öfkeyle
Sen de nicelerini kuşandırdın.

Bir eksildi ya bu topraklar sensiz, birçok da arttı Garibem
Vardın
Var ettin.
Ve şimdi
Gömüldüğün bu topraklarda
Yeni yeni şıvgınlara durasın
Var olasin Garibem, var olasin.

S. GÜL

2021 yılı ekolojik yıkım ve çevre hareketi tablosu...

Örgütlü işlenen suçlar: Çevre felaketleri

2021 yılını pandemi, ekonomik kriz, hegemonya savaşları ve artan emperyalist saldırganlığın gölgesinde geride bırakıyoruz. Yanı sıra, gezegenimiz ve insanlık geri dönülmez noktalara doğru ilerleyen iklim krizi ve çevre felaketleri ile de karşı karşıya. Yaşanan ekolojik kriz gezegen üzerindeki canlı yaşamını varoluşsal bir tehditle baş başa bırakıyor. Kapitalizmin doymak bilmeyen kâr hırsı sonucu oluşan iklim krizinin kendisini iyiden iyiye hissettirdiği 2021 yılında kasırgalar, aşırı sıcaklık, orman yangınları, seller, aşırı yağış, hava kirliliği, kuraklık, deprem gibi doğa olayları ekolojik yıkımı artırdı. Dünyanın pek çok yerinde felaketlere dönüşen “doğal afetlerde” yüzlerce insan ve canlı türü yaşamını yitirdi. Yılın öne çıkan bazı çevre gündemlerini derledik...

COP26 İKLİM ZİRVESİ

Dünyada iklim krizine karşı on binlerce kişi gezegenin yok olmaması için eylemler gerçekleştirdi. Emperyalist-kapitalist devletler yarattıkları iklim krizini “çözmek” adına konferanslar düzenlemek, “çözüm yöntemleri” sunmak zorunda kaldılar. Kapitalist devletlerin başkanları Glasgow’da İklim Konferansı COP26’da toplanarak, kömür, petrol ve gazın yakılmasından kaynaklanan emisyonların en kısa sürede nasıl azaltılabileceğini ve böylece iklimin, çevrenin ve gelecek nesillerin nasıl korunabileceğini tartışıp “çözüm” aradılar. Sıcaklığı 1,5 derecede mümkün olduğunca korumak için son büyük umut olarak kaydedilen COP26’dan da somut önlem programı çıkmadı. Zirveye, sera gazı yayılımının önemli bir nedeni olan jetlerle, uçaklarla katılan kapitalist devletlerin temsilcileri konuya dair yaklaşımlarını ortaya koymuş oldular.

PARİS İKLİM ANLAŞMASI

İktidarın ikiyüzlülüğünün bir başka yansıması ise Paris İklim Anlaşması oldu. “Dünyanın ilk kapsamlı” iklim anlaşması olma özelliğini taşıyan Paris İklim Anlaşması’na Türkiye ancak bu yıl imza atabildi. Anlaşmaya göre küresel sıcaklık artışını 1,5 derece ile sınırlandırmak gerekiyor. Bunun için de kömür ve petrol gibi fosil yakıt kullanımının azaltılması taahhüdü veriliyor. Ancak başlıca sorumlu kapitalist devletler kömürden çıkış taahhüdüne

onay vermektan kaçındılar. Son yıllarda kömüre dayalı üretimle sermayeyi ihya edip doğayı talan eden Türk sermaye devleti anlaşmaya imza atmasına rağmen bu taahhütte bulunmadı.

HAVA KİRLİLİĞİ

Bir başka öne çıkan ekolojik sorun yoğun hava kirliliğidir. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’nin hazırladığı rapora göre 2021 yılı için “Sanayi Devrimi’nden bu yana geçen her 40 yıl kayıtlara geçen en sıcak yıl” olduğu tespitinde bulunuldu. Temiz Hava Hakkı Platformu’nun “Kara Rapor 2021” belgesine göre ise Türkiye’de hava kirliliği %5 artış gösterdi. Aynı platform İstanbul’da “yoğun sis” olarak yansıyan dumanı, kirliliğin havada tutulması olarak değerlendirdi. 2020 yılında Türkiye’deki illerin yarısında, yani 42 şehirde kanserojen olan ince partikül seviyesi yeterli düzeyde ölçülmezken, sadece iki şehirde DSÖ’nün önerdiği kılavuz değerlerin altında temiz hava solundu. Aralarında İstanbul, Ankara ve Edirne’nin olduğu 12 şehirde ise tüm yıl kirli hava solundu.

SU KAYNAKLARI

Sıcaklık artışı dere ve göllerin kuru-

masına neden oldu. Antalya’da Kargılı Deresi, Şırnak’ta Bazamir Deresi, Kars’ta Kuyucuk Gölü, Sivas’ta Tecer Irmağı, Dersim’de Çerme Deresi, Antalya’da Şubaşı Yaylası’ndaki İkiz Göller, Kırşehir’de Seyfe Gölü ve Manisa’da Marmara Gölü tamamen kurudu. Çok sayıda nehir ve göl ise kuruma tehlikesi altında.

Su kaynaklarındaki kirlilik tehlikesi bu yıl da artarak devam etti. Korunmayan su kaynakları sistematik olarak tahrip edildiği için yok oluyor ya da canlılar için zehir saçıyor. Sanayi bölgesinde yer alan Ergene Nehri ağır metallerin yoğunluğu nedeniyle kaldıramayacağı kirlilikle karşı karşıya kaldı. Nehirdeki kirlilik, sınırları aşarak, Meriç Nehri üzerinden Bulgaristan ve Yunanistan’a kadar ulaştı.

Ege’de bulunan Büyük Menderes de taşıdığı ağır metallerle çevreye ölüm saçmaya devam etti. On ile sınırı olan Büyük Menderes Havzası Uşak’taki deri fabrikalarının atıklarını, Aydın’da bulunan jeotermal akışkanları, zeytin karasuyu, maden atıkları, kentsel atık suları ve diğer illerdeki endüstriyel atıkları da taşıyor. Kirliliğin arttığı Büyük Menderes Nehri Türkiye’nin en kirli 3’üncü nehrine haline geldi.

Ege Bölgesi’nin önemli tarımsal su

kaynaklarından olan Gediz Nehri’ndeki kirliliğe ilişkin 2021’de yine hiçbir önlem alınmadığı gibi bölgedeki tarım alanları yok olmaya başladı.

Sivas’ta doğup Tokat, Amasya ve Samsun illerinden geçerek Karadeniz’e dökülen Yeşilirmak, kirlilikteki artış nedeniyle oluşan mikroorganizmalarla geçtiği yerlere zehir saçıyor. Doğal havzası ve kıyıları da yapılaşmaya açılan Yeşilirmak kuruma tehlikesi ile karşı karşıya.

Yıl içerisinde ağır tahribat altında olan Salda Gölü’nde de yeraltı sularının sondajlarla çekilmesi ve Millet Bahçesi için çevresine kamyonlarla girilmesi sonucu beyaz kumların rengi değişti.

Dersim’de krom madeni ocağı tesisinden çıkan atık su Pülümür Çayı’na akıtıldı. Karaman Sarıveliler ilçesinde kanalizasyon atıklarının salındığı Göktepe Çayı, sanayi kuruluşlarının atıklarının salındığı Balıkesir Gönen Çayı, Edirne’deki Bayır Deresi ve Bursa’daki Nilüfer Çayı da ciddi risk altında.

Yılın öne çıkan sorunlarından biri de Marmara Denizi’ndeki müsilaj oldu. Marmara Bölgesi’ndeki endüstriyel atıkların denize bırakılması sonucu oluşan müsilaj denizdeki canlı yaşamını olumsuz etkiledi. Balıklar, mercanlar ve türlü

canlılar yaşamını yitirken müsilaj sorununun kalıcı çözümü konusunda hiçbir adım atılmadı. Konuyla ilgilenen uzmanlar sorunun büyüyeceğini ve denizin öleceğini belirtiyorlar.

ORMAN YANGINLARI

Aşırı sıcaklar ve kuraklık Akdeniz, Si-birya ve California'daki yangınların tetikleyicisi oldu. Yangınlarda çok sayıda canlı türü yaşamını yitirdi. Bölgedeki insanların evleri, hayvanları, bahçeleri, tarım alanları yok oldu. Türkiye'de özellikle Dersim'de ve Muğla'da başlayan orman yangınları günlerce sürdü. Ülke genelinde bir yıl içinde 178 bin hektar orman yandı ve 9 kişi yaşamını yitirdi.

Yangınların kontrol altına alınamaması AKP-Erdoğan iktidarının yöneteme krizine de ayna tuttu. Terör demagogisi ile sorunun üstünü örtmeye çalışan saray rejiminin sözcüleri aymazlıklarını orman yangınlarında da gösterdiler.

FIRTINA-SEL

Özellikler Marmara'da çıkan fırtına-yapılaşmadaki çarpıklıklar sonucu çok sayıda binanın çatısı uçtu. Yaşanan fırtınada 5 kişi yaşamını yitirdi, onlarca kişi yaralandı ve maddi hasar oluştu. Kastamonu, Bartın ve Sinop'ta meydana gelen sellerde resmi rakamlara göre 82 kişi yaşamını yitirdi. Hala sellerde kaybolmuş ve bulunamamış insanlar var. Dere yatağına yapılan evlerin tamamı yıkıldı. Selde kayıpları olan kişilere destek sağlanmadı. Rize, Artvin ve Van'da meydana gelen sellerde çok sayıda ev yıkıldı ve 11 kişi yaşamını yitirdi.

MADENCİLİK FAALİYETLERİ

Sermaye iktidarı, rant faaliyetlerini 2021 yılı içinde de rahatça yürütmek için önüne çıkan yasal engelleri ÇED raporları ile aştı. Maden, HES, RES, JES kapitalistlerinin isteklerine göre ÇED raporlarını onaylama merci gibi çalışan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı pandemiye fırsata çevirerek çalışmalarını sürdürdü. Yıl boyunca 5'li çete ve çevresini zengin ederek doğayı talan etti. Çevre Mühendisleri Odası'nın yıl içerisindeki araştırmasına göre 400 ÇED olumlu kararına karşı 4 olumsuz ve binlerce "ÇED gerekli değildir" kararı verildi.

Giresun-Şebinkarahisar'da ise bakır madeninin atık deposu patladı. 4 bin 500 tondan fazla atık bakır ve çinko Giresun, Gümüşhane ve Tokat gibi illerde tarım alanlarını, bitki örtüsünü, suyu ve toprağı zehirlledi.

Diğer büyük maden patlaması ise Ayvalık'ta oldu. Yılın başında ve sonunda Bilfer Madencilik'e ait atık deposu yoğun yağış nedeniyle çöktü ve kimyasal atıklar tarımsal sulamanın yapıldığı Madra Ba-

raji'na karıştı. Ayvalık'ta atık deposu bölge halkının itirazlarına rağmen ÇED'ten muaf tutularak işletildi.

TALAN VE RANTA KARŞI DİRENİŞLER

Maden ocaklarına, termik santrallere, yol yapımlarına karşı köylülerin ve çevre aktivistlerinin eylemleri ve direnişi 2021'de de sürdü. Yöre halkları hem fiili meşru direniş hakkını kullanarak hem de hukuki mücadele yürüterek bazı projeleri durdurdu veya erteletebildi.

Yaşam alanlarını ve geçim kaynaklarını korumak isteyen köylülere jandarma, polis, cop, TOMA ile saldırıldı. Dünyada korunması gereken 256 vadiden biri olan İkizdere İşkencedere Vadisi'nde köylülerin Cengiz Holding'e karşı direnişi öne çıkan direnişlerden biri oldu.

Ordu Korgan Çiftlik ve Çamlı mahallelerinde yapılmak istenen HES için bölgeye gelen şirket ve askerlere izin vermeyen halk, iş makinelerinin dereye inmesini engelledi.

Aydın'da maden patronu geçim kaynaklarını korumak isteyen köylülere silahlı ateş ederek saldırdı.

Birinci derecede doğal ve tarihi sit alanı olan Validebağ Korusu'na yapılmak istenen Millet Bahçesi'ne karşı Validebağ halkı koruda nöbet tutarak, iş makinelerinin çalışmasını engelledi.

Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan 740 dönümlük Akbelen Ormanı'nda termik santral için kömür arama faaliyeti nedeniyle ağaç kesimi girişimi bölge halkı tarafından durduruldu.

Dünyada 300'ün üzerinde ve Türkiye'nin birçok ilinde iklim krizine ilişkin on binlerce kişi sokağa çıkarak, "iklim adaleti devletlerden beklemiyoruz, biz harekete geçiyoruz" dedi.

KAPİTALİZME KARŞI MÜCADELE

Kapitalizmin doğayı ve insanlığı yıkma uğratmadan yol alması mümkün değil. Geride bıraktığımız 2021 yılı ekolojik yıkımın boyutlarını ortaya koyuyor. Çevre hareketinin basıncıyla iklim dengesindeki bozulmayı sınırlandırmak için göstermelik bazı adımlar atmak durumunda kalan, kendi koydukları anlaşmaları bile uygulamaktan aciz kapitalistler gezegenimizi kurtaramaz. Dünyada gerçekleşen eylemlerde öne çıktığı gibi, "sera gazının salınımının azaltılması" "deodorant ve motorlu araç kullanımının azaltılması" gibi kişisel ve sınırlı önlemlerin ötesinde Dünya'yı korumak gerekiyor. Gezegeni yasaları, devletleri, "mega" projeleri, savaş ve silahlanma yarışı ile örgütlü olarak yok oluşa sürükleyen kapitalistlerin karşısında örgütlü olarak durmak, çevre mücadelesini geçici önlemler talebinin ötesine taşımak önümüzdeki dönemde yatkı bir önem taşıyor.

ABD'de orman yangınları ve OHAL

ABD'nin Colorado eyaletinde şiddetli orman yangınlarında yüzlerce ev kül oldu. En az yedi kişi yaralandı. Yetkililer on binlerce insanı evlerini terk etmeye ve alevlerden kaçmaya çağırdı.

ABD'nin Colorado eyaletinde kış ortasında çok sayıda orman yangını çıktı. Colorado eyaletinin başkenti Denver'in 20 mil kuzeybatısındaki Louisville ve Superior şehirlerinden 34 bine yakın kişi tahliye edilmek zorunda kaldı.

Saatte 169 kilometre hıza ulaşan rüzgarla yayılan alevler, şehirlerin bazı bölgelerine ulaşarak yaklaşık 580 bina, bir otel ve bir alışveriş merkezini kül etti. Bölgede "OHAL" ilan edildi.

ALASKA'DA SICAKLIK REKOR DÜZEYE ULAŞTI

ABD'nin kuzey eyaleti Alaska'daki Kodiak Adası'nda sıcaklık 19,4 santigrat dereceye ulaştı. Eyalette Aralık ayı içinde tarihi bir sıcaklık rekoru kırılmış oldu.

On yıllardır olduğundan daha fazla yağmur yağdı. Gece sıcaklık tekrar sıfırın altına düştüğünde yerler donarken buz kütleleri oluştu. Yetkililer, bundan dolayı "doğal afet" uyarısında bulundular.

Washington eyaleti ve Kaliforniya'da da karla karışık yağmurlu hava, trafikte sorunların yaşanmasına ve yer yer tahliyelere neden oldu.

DOĞANIN BOZULAN DENGESİ

ABD'de ve dünyanın birçok yerinde yaşanan ve "doğal afet" diye tabir edilen bu ve benzeri doğa olay-

ları kapitalizm koşullarında "felaket" boyutuna varıyor.

Emek gücünün sömürsüne ve bunun üzerinden elde edilen kârı dayanan kapitalizm toplumun ihtiyaçlarının ötesinde sermaye için "kâr daha çok kâr" mantığıyla işliyor. Sermayenin "kârları" uğruna gerçekleşen bu aşırı üretim insanın olduğu kadar doğanın da sınırsız sömürsüne dayanıyor. Doğanın dengesiyle bugün geçmişten beri hiç olmadığı kadar oynanıyor. Kapitalist üretim toprağı, suyu ve havayı kirletiyor, gıdaları zehirliyor. Kuraklık ve kirlilik, gıda güvenliğini tehlikeye sokuyor, açlık tehlikesi küresel çapta daha da yaygınlaşıyor ve derinleşiyor.

Fosil yakıtların kullanılmasından kaynaklanan karbondioksit (CO₂), egzozlarda da bulunan ve kimyasal gübrelere kullanılmadan da kaynaklanan azot oksit (NO - NO₂) ve endüstriyel hayvancılıktan kaynaklanan metan gazı, yaşadığımız gök kubbeyi yaşanmaz kılıyor.

Tüm bunlar sömürü sisteminin sürmesi, sermayenin "kâr daha çok kâr" etmesi için yapılıyor. Dolayısıyla kapitalizm, doğa olaylarına yol açmakla kalmıyor, aynı zamanda hem çözüm üretmiyor, hem de çözümsüzlüğü ve ekolojik yıkımı dayatıyor.

Kapitalist düzenin doğaya verdiği zarar, insanlığa felaket ve "doğal afet" olarak geri dönüyor. Bu düzen tarihin çöplüğüne boylamadıkça, Karl Marx'ın deyişi ile "insanın organik olmayan bedeni doğa", Engels'in deyişi ile "bizden öcünü almaya" devam edecektir.

Zirvelerin “barış” sahtekarlığı Libya’da tutmadı

K. Ali

Libya’yı yağmalama savaşının tarafları, 2020 Ocak ayında Birleşmiş Milletler’in (BM) ve Almanya Başbakanı Angela Merkel’in çağrısıyla Berlin’de bir araya geldiklerinde, ilk etapta silah sevkiyatının durdurulması konusunda “anlaşarak” ülkede istikrarın sağlanacağı illüzyonu yarattılar. Tilkinin tavuk kümesine bekçi yapılması misali, Almanya ve Fransa’nın başını çektiği AB gözetiminde bir kontrol mekanizmasının bu süreci yürüteceği söyledi. Berlin’de anlaşmaya imza atanların hiçbiri buna uygun davranmadı. Rakip güçler tarafından savaş yanlısı olarak gösterilmemek ve iç kamuoylarında “barıştan yana” görüntüsü yaratabilmek için anlaşmaya imza atanların yaptıkları şey kaba riyakarlıktan ibaretti.

Riyakarlar topluluğu Libya’da “barış ve istikrarın sağlanması için” birbirlerini sorumlu davranmaya çağırdılar. 24 Aralık 2021’de gerçekleştirileceği söylenen seçimlere bağlı kalmalarını istediler. Perde önünde barış nutukları atanlar Libya’nın petrol kaynaklarından daha büyük pay kapmak için silahlandırdıkları piyonları üzerinden savaşı sürdürdüler. Devam eden çok taraflı, çok figüranlı yağma savaşı Libya’daki bölünmeyi daha da derinleştirdi.

AKP işbirlikçisi “Ulusal Mutabakat Hükümeti”nin (GNA) Trablus ve çevresinde, CIA beslemesi Halife Hafter’in Libya Ulusal Ordusu’nun (LNA) ülkenin doğusunda etkin olmasından dolayı ülke fiilen ikiye bölündü. Bu iki güç de, duruma göre ‘Ulusal Mutabakat Hükümeti’ni veya Hafter güçlerini destekleyen, İŞİD’den Müslüman Kardeşlere uzanan irili-ufaklı çok sayıda dinci-paramiliter çetenin koalisyonuna dayanıyor.

Parçalanmış ülkede yapılacak söylenen seçimler var olan bölünmeyi daha derinleştirdi. ABD’nin adayıyla karşı Seyf-ül İslam’ı Rusya desteklerken, bölgesel etkinlik peşinde koşan Mısır ve BAE favorileri Hafter olsa da Akila Salih’e yatırım yapmayı ihmal etmediler. Zaman zaman karşı karşıya gelen Türkiye ve Fransa ise Fethi Başağa kuklasını destekliyorlar.

Libya’yı parçalayan istilacı devletlerin, yapılan anlaşmalara göre resmi ve gayriresmi militarist güçlerini çekmeleri gerekiyordu. Oysa tersi oldu, militarist güçlerini daha da tahkim ettiler. Libya’ya istikrar ve barış sağlayacağı iddia edilen seçimleri, AKP-MHP rejimi başta olmak üzere farklı güçler sabote edip belirsiz bir tarihe ertelediler.

LIBYA İSTİLASINDA BM’NİN SUÇ ORTAKLIĞI

Libya istilasına zemin hazırlama kapsamında BM Güvenlik Konseyi’nde (GK) bazı diplomatların deyimiyle ‘tüyler ürperten bir konuşma yapan’ dönemin BM Genel Sekreteri Ban Ki Moon, Kaddafi’ye bağlı kuvvetlerin ev ev dolaşarak muhalifleri tutukladığı, Trablusgarp’taki hastanelerde tedavi edilen yaralıları öldürdüğü yalanını dünyaya yaydı. Batılı emperyalistlerin savaş sözcülüğünü üstlenen Ban Ki Moon, Kaddafi yönetimine karşı yaptırım ve diğer cezalar içeren

somut adımların derhal atılmasını talep etti. “Bu koşullar altında zaman kaybı demek daha fazla can kaybı demektir. Şimdi Konsey için somut eyleme geçme vaktidir” çağrısı yapan BM şefi, emperyalist saldırının bir an önce başlatılmasını istedi. Bu çağrılarının yapılmasından bir-iki hafta sonra Libya’ya yönelik vahşi NATO saldırısı başlatıldı.

Savaş kararını emperyalistler aldı ancak Ban Ki Moon da Libya’nın parçalanması için başlatılan savaşa onay vermişti. Şimdi ise BM, savaş baronlarının “barış oyunlarına” inandırıcılık kazandırmak için bir tür paravan işlevi görüyor. Oysa ülkeyi savaş bataklığına sürükleyen emperyalist güçler ve onların güdümündeki savaş ağaları Libya’da etkin oldukça istikrar ve barışı sağlamanın olanaksız olduğunu BM şefleri de iyi biliyor.

LIBYA TRAJEDİSİ VE “İNSAN HAKLARI” DEMAGOGİSİ

2021 yılının Ekim ayında Birleşmiş Milletler’e bağlı “Bağımsız İnceleme Heyeti”nin sunduğu rapor*, Libya’da yapılan toplu katliamlar, keyfi gözaltılar, sistemli işkenceler, yüz binlerce kişinin zorla yerinden edilmesi gibi savaş suçlarının listesini sundu. İnsanlığa karşı işlenen suçlar listesini kayıt altına alan BM, ne bu suça ortak olanlar ne Libya’yı parçalayanlar hakkında herhangi bir yaptırım kararı aldı. Ne de olsa dönemin BM şefi Ban Ki Moon’da savaş suçuna ortak olanlardan biriydi.

Çarpıtıcı saptamaların yapıldığı ra-

porda şöyle deniyor: “2011’de Kaddafi rejiminin düşmesinden bu yana, devletin dağılması, silahların yaygınlaşması, toprakların ve kaynakların kontrolü için yarışan milislerin çoğalması, Libya’da hukukun üstünlüğünü ciddi şekilde baltaladı. Libya aynı zamanda kadınlar, çocuklar, etnik azınlık üyeleri, göçmenler, sığınmacılar ve ülke içinde yerinden edilmiş savunmasız kişilere karşı hemen hemen kesintisiz silahlı saldırılara sahne olmuştur.”

Farklı savaş ağalarının denetimindeki Libya’da keyfi hapis ve işkencelerin yaygın olduğuna dikkat çeken rapor şöyle devam ediyor:

“Bu tutukluların çoğu, adil ve aleni bir duruşmada hiçbir zaman suçlanmadı, mahkûm edilmedi veya hapis cezasına çarptırılmadı. Birçoğu tecrit halinde; bazıları resmi olarak var olmayan gizli hapishanelerde, bazen de herhangi bir salıverilme ihtimali olmadan yıllarca tutuluyor. Tutukluların ailelerine, yakınlarının akıbeti hakkında bilgi verilmiyor. İşkence, cezaevi sisteminin yerleşik bir özelliğidir. Gözaltı koşulları hijyen, yeterli gıda ve tıbbi bakım eksikliği ve ayrıca çocuklarla yetişkinler arasında ayırım yapılmaması ile damgalanıyor. Yargısız infazlar, işkence, açlık, sağlıksız koşullar ve tıbbi bakımdan yoksun bırakma yoluyla gerçekleşen birçok ölüm belgelendi. Cinsel şiddet, özellikle sorgulama sırasında yaygındır ve bu, tecavüz, tecavüz tehdidi veya diğer tutuklulara karşı cinsel istismarda bulunmaya zorlama gibi farklı biçimler alıyor. Kadınlar özellikle savunmasızdırlar ve kanıtlar erkeklerin de cinsel şiddete uğradığını gösteriyor.”

Raporda ülke içinde yüz binlerce Libyalının zorla yerlerinden edildiği belirtiliyor. Aynı etnik gruba mensup 40 bine yakın kişinin Misrata merkezli İslamcı milisler tarafından 2011 yılında evlerinden sürüldüğüne dikkat çekilen raporda aradan on yıl geçmesine rağmen sürgün edilen Tavurga halkının evlerine dönmelerinin engellendiği belirtiliyor. Bu İslamcı zorbalar, yedi ay boyunca Libya’yı bombalayan emperyalist savaş aygıtı NATO tarafından desteklendi. Tavurga halkını sürgün eden bu dinci çeteler yerle bir ettikleri kasabaya dönüşe hâlen izin vermiyor.

Raporda, çoğu Sahraaltı Afrika’dan gelen ve Akdeniz’i geçerek Avrupa’ya ulaşmak amacıyla Libya’ya giren göçmenlere karşı işlenen ağır suçlar da belirtiliyor. Rapora göre, AB tarafından eğitilip finanse edilen Libya Sahil Güvenliği (LCG), göçmenleri taşıyan tekneleri “şiddetle veya pervasızca” durduruyor, “bu müdahaleler zaman zaman ölümlere yol açıyor.” Raporda konuya dair şu ifadeler yer alıyor: “Teknelerde, LCG’lerin

göçmenlerin eşyalarına el koyduğuna dair kanıtlar var. Karaya çıktıktan sonra, göçmenler ya gözaltı merkezlerine naklediliyor ya da insan tacirlerine satıldıkları na dair söylentilerle kayboluyorlar. Daha önce DCIM'nin (Yasa Dışı Göçle Mücadele Bakanlığı) gözaltı merkezlerinde tutulan göçmenlerle yapılan görüşmeler, tüm göçmenlerin -erkekler, kadınlar ve çocuklar- ağır koşullarda tutulduğunu ve bir kısmının öldüğünü ortaya koydu. Bazı çocuklar yetişkinlerle birlikte tutulmakta bu ise onları istismar açısından yüksek risk altına sokmaktadır. İşkence (elektirik şoku gibi) ve cinsel şiddet (tecavüz ve zorla fuhuş dahil) yaygındır."

İstilacı savaş baronlarının gözetimi altında işlenen insanlık suçlarına işaret edilen raporda şu bilgiler de yer alıyor: "Göçmenlere karşı işlenen cinayet, köleleştirme, işkence, hapsetme, tecavüz, zulüm ve diğer insanlık dışı eylemler, bir devlet politikası doğrultusunda yapılan sistemli ve yaygın bir saldırının parçasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu eylemler insanlığa karşı suç teşkil edebilir."

Raporu hazırlayan yazarlar, insanlığa karşı işlenen suçlardan sorumlu olabilecek "hem Libyalı hem de yabancı aktörleri" belirlediklerini ve bu bilgilerin Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) ile paylaşılabilceğini de belirtiyorlar.

İstilacıların işledikleri suçlar bu kadar açık ve barizken, Muammer Kaddafi'nin işkenceyle öldürülmesini "Geldik, gördük, öldü" diyerek neşeyle karşılayan eski ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'lara istila savaşının düğmesine basmaları için "meşru zemin" hazırlayan BM şefleri, kendilerine sunulan rapor karşısında üç maymunu oynuyor. 2011 Şubat ayında savaş borazanını öttüren BM şefleri, Libya'da dinci çeteler tarafından insanlığa karşı işlenen suçları durdurmak için bir şey yapmıyor ya da yapamıyor. Libya'ya yaşatılan trajedinin sorumlularından biri olan BM, şimdi ise "kan deryasından barış güvercinleri uçurmaları" için batılı emperyalistlerin sergilediği "demokrasi" ve "istikrar" oyununda bir figüran olarak boy gösteriyor.

Libya'da insanlığa karşı işledikleri savaş suçlarının üzerini Berlin zirveleriyle kapatamadılar. Zirvelerde aldıkları kararları kendileri çiğnediler. Rekabet savaşına yenik düşenlerin Berlin konferanslarında yaratmak istedikleri "barış illüzyonu" her taraflarına bulaşan kan lekelerini silmeye yetmedi. Emperyalistlerin insanlığa karşı işledikleri bu ağır suçların hesabı, kendilerinin güdümündeki herhangi bir kurum ya da mahkeme tarafından değil ancak bölge halklarının birleşik devrimci direnişiyle sorulabilir.

*<https://www.wsws.org/tr/articles/2021/10/12/afgh-o12.html>

Sudan'da darbeci yönetime karşı protestolar devam ediyor

Sudan'da darbeci askeri yönetime karşı protestolar sürerken, cuntacıların saldırıları ve katliamları hız kesmiyor.

Gösteriler öncesi sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş, internete ulaşım kesilmiş, polis, ordu ve paramiliter güçler, köprüleri kapatmış ve sokağa çıkma yasağını uygulamak için devriyeler kurmuştu.

Cuntaya karşı haftalardır devam eden protestolarda son bir hafta içinde en az 48 kişi öldürüldü. Yıl başı itibarıyla yapılan eylemlerden sonra can kaybı 50'yi aştı.

Hartum'da Nil nehri üzerindeki köprüler en son 26 Aralık'ta on binlerce kişinin katıldığı gösteriler sırasında kapatılmıştı.

Devletin kolluk güçleri ve güdümündeki çeteler eliyle estirdiği terör, kadınlara yönelik tecavüze varan saldırılarla devletin kadın düşmanlığını da gözler önüne seriyor. Zira Ömer El Beşir'in devrilmesinde de etkin bir rol oynayan kadınların yine direnişe

katılması engellenmek isteniyor.

19 Aralık'ta yapılan ve on binlerin katıldığı gösterilerde onlarca kadına tecavüz edilmişti. Bu, 26 Aralık'ta kadınların daha yoğun katıldığı gösterilerin fitilini ateşlemişti. Yılın son gününde aynı vahşet ve devlet terörü eylemleri hedef olsa da kadınlar hakları uğruna mücadeleyi bırakmadı.

Sudan Tabipler Birliği (STB) yaptığı açıklamada, en az dört kişinin öldürüldüğü gösterilerde çok sayıda yaralının olduğunu duyurdu. Kendisini devlet başkanlığına terfi ettiren ordu komutanı Abdülfettah el-Burhan'ın Hartum'daki Başkanlık Sarayı'na yürüyen kitleler, "Devrim, devrim" slo-

ganlarıyla "Ordu kışlaya" taleplerini haykırdılar.

Protestolar, 25 Ekim'de iktidarı ele geçiren ve şu anda bir geçiş hükümetine evrilen orduya yönelik olsa da, kitlelerin dinmeyen öfkesi ve öne çıkan sloganları "sivil hükümet"ten fazlasını istediklerine işaret ederken, darbeci yönetimle anlaşarak görevini sürdüren başbakan Abdullah Hamduk 3 Ocak'ta istifasını duyurdu. Darbe sonrasında "taraflar arasında uzlaşma" iddiasıyla başbakanlık görevinde kalan Hamduk açıklamasında "Sudan halkına yol açmak için emneti teslim ederek istifamı sunmaya karar verdim" iddiasında bulundu.

İsrail'le ilişkiler yolunda

Ekonomik ve siyasi kriz içinde debelenen AKP-MHP iktidarı bir gün daha hayatta kalmak için baskı ve saldırganlığın dozunu sürekli artırıyor. Yaşadığı çikışsızlık nedeniyle, bir yandan kendisine muhalif tüm kesime "terör" demogojisi ile saldırırken, diğer yandan emperyalistler ve işbirlikçi devletlerle ilişkilerini geliştirmeye çalışıyor. İçerde yoksulluğun, açlığın, sefaletin üstünü dini ayetlerle örtmeye çalışan dinci-faşist rejim, dışarda ise gerici devletlerle yaptığı ticari anlaşmaları sürdürmenin yollarını arıyor.

Bu doğrultudaki adımlardan biri de din istismarcısı Erdoğan'ın geçtiğimiz hafta Türk Yahudi Toplumu ve İslam Ülkeleri Hahamlar İttifakı üyeleriyle bir araya gelmesiydi. İsrail'le canlanan ilişkileri önemsedini belirten Erdoğan ekonomi ve turizm ilişkilerinin ilerlediğini belirtti.

Türkiye'nin İsrail'le ilişkisinde ilk can-

lanma değil bu. Erdoğan rejimi yıllarca Siyonist İsrail'in, Filistin halkına yaşattığı zulmü ağzına dolayarak timsah gözyaşları dökerken ara ara kopukluklar olsa da İsrail'le her zaman ekonomik, ticari, askeri, turizm anlaşmalarını sürdürdü. İş başına geldiği 2002'den bu yana İsrail'le ticaretin 5-6 kat artması iş birliğinin boyutunu gösteriyor.

Müslüman ülkeler içinde İsrail'i ilk tanıyan ülke konumundaki Türkiye'nin İsrail'le ilişkileri 1990'larda arttı ve 2000'lerde AKP iktidarıyla birlikte yükselişe geçti.

İlişkiler 2010'da İsrail'in Gazze'ye yardım götüren Mavi Marmara gemisine yönelik saldırısıyla birlikte kesintiye uğramıştı. Ardından Erdoğan meseleyi 20 milyon dolara kapatmış, karşı çıkanlara da pişkince "Giderken bana mı sordunuz?" demişti. İlişkileri askıya alacağını iddia etmiş ancak ekonomik ilişkiler sürmüştü. 2016'da ise karşılıklı

anlaşmalar ile normalleşme süreci başlamıştı.

Erdoğan Filistin davasını istismar ederken normalleşme sürecinin etkisi ticarete kendisini gösterdi. AKP şefi Gazze'ye gideceği iddialarını ise hala sürdürüyor. Gazze için timsah gözyaşları döken Erdoğan Gazze'ye bomba yağdıran pilotların yıllarca Konya Ovası'nda eğitilmelerini onaylamış, İsrail'le çok sayıda silah anlaşması yapmıştı.

Son olarak casusluk gerekçesiyle tutuklanan İsraili çiftin serbest bırakılması ile ilişkileri iyice yumuşatan Erdoğan, hahamlarla yaptığı görüşme sonrası "Görüş ayrılıklarımıza rağmen İsrail'le ekonomi, ticaret ve turizm alanındaki ilişkilerimiz, kendi mecrasında ilerlemektedir." dedi. Temas ve diyalogu sürdürmenin önemine işaret ederken, ikiyezülülüğü bir kez daha gözler önüne serildi.

K. DÜŞGÖR

Yemen savaş ve kuşatmaya karşı direniyor

E. Bahri

Şeriatçı Suudi Arabistan rejiminin başını çektiği "koalisyon güçleri"nin, Yemen halkına saldırıları yedi yıldır devam ediyor. Bu vahşi saldırganlığa başta ABD olmak üzere Batılı emperyalistler de destek veriyor. Suudi Arabistan'a silah satan emperyalistler, defalarca savaş suçu işleyen şeriatçı rejimin arkasında duruyor. Kimi zaman farklı açıklamalar yapılsa da fiili destek devam ediyor. Zira Suudi Arabistan'dan sızdırdıkları petro-dolarları riske atmak istemiyorlar. Bundan dolayı sivil halkın tepesine bomba yağdıran şeriatçı rejime, "Biz arkadayız, savaş suçu işlemeye devam edebilirsiniz" mesajı veriyorlar.

ŞERİATÇI REJİM SALDIRILARI YOĞUNLAŞTIRDI

Suudi Arabistan yedi yıldan beri Yemen'i bombalıyor. Bu saldırılar sadece çatışma bölgelerini değil, başkent Sana dahil birçok kenti de hedef alıyor. Şeriatçı rejimle suç ortaklarının insanlığa karşı suç işlediği, Birleşmiş Milletler (BM) tarafından da birden fazla kez teyit edildi. Buna rağmen BM, savaş suçu işleyen devletlere karşı alınması gereken tedbirleri hiçbir zaman gündeme getirmedi. ABD, İngiltere, Fransa gibi emperyalist güçler Suudi rejiminin arkasında durunca, BM savaş suçlarının kayıtlarını tutmanın ötesine geçemiyor.

Emperyalistlere sırtını dayamanın rahatlığıyla hareket eden şeriatçı rejim, son günlerde başkent Sana'da köprü, hastane, stadyum ve havaalanını peş peşe bombaladı. Bombalanan bütün hedefler sivildi. İnsani yardım için kullanılan havaalanı enkaza çevrildi. Aralarında çocukların da olduğu çok sayıda sivil katledildi. Sivil halkı katleden şeriatçı rejim, "Ansarullah Hareketi (Husiler) vurduğumuz hedefleri askeri amaçlar için kullanıyor" yalanını ortaya attı. Piyasaya sürdüklere yalana kendileri de inanmadıkları için asparagas bir video yayınladılar. Üstüne bir de "Lübnan Hizbullah Yemen'de savaşıyor" iddiasını ortaya atarak suçlarını "meşru"laştırmaya çalıştılar.

Şeriatçı rejim söz konusu videoyu "büyük bir kanıt" gibi ABD-İngiliz emperyalistlerinin dikkatine sundu. Ancak yalanın deşifre edilmesi için çok beklemek gerekmedi. Gösterilen videonun kurgu olduğu kısa sürede anlaşıldı. Rejimin

savaş suçunu örtme girişimi fiyaskoyla sonuçlandı. Buna rağmen Amerikancı rejime kimse bir şey demedi. Batılı emperyalistler desteğe devam ederken, BM de "uç maymunu" oynamaya devam ediyor.

BİDEN YÖNETİMİNDEN SAVAŞ SUÇUNA TAM DESTEK

Joe Biden yönetime geldiğinde Yemen'deki savaşın bitirilmesi için elinden geleni yapacağını vadedmişti. Suudi rejimine Yemen savaşında kullanacağı silahların satılmayacağı sözünü de veren Biden, riyakarlığını bir kez daha ispatlamış durumda. Biden, şeriatçı rejime silah satışına devam ettiği gibi, Yemen halkına karşı işlenen savaş suçlarına dair tek kelime etmiyor. Dahası son günlerde savaş ateşine benzin döken bir tutum alıp, Suudi rejimine "saldırlara devam et" mesajı da veriyor.

ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından yeni yayınlanan bir raporda Lübnan Hizbullah'ı özel bir şekilde hedef alındı. Hizbullah'ın Yemen'deki savaşa katıldığı iddiasını Suudi rejiminden önce Biden yönetimi ortaya attı. Hillary Clinton'ın itiraf ettiği gibi caniler örgütü İŞİD'ı yaratan ABD, Hizbullah'ın teröre karşı savaşı engellediği zırvasını ortaya atıyor. Bu iddiayı tekrarlayan Suudi rejimi, Biden yönetiminden aldığı tüyo ile hem saldırılarını arttırdı hem işlediği savaş suçunun üstünü örtmek için "Hizbullah savaşa katılıyor" teranesini tekrarladi.

Bu arada Suudilerin savaş suçuna ABD dışında Fransa-İngiltere ikilisi de destek veriyor. Zira bu iki emperyalist devlet de şeriatçı rejime yüklü miktarda silah satıyor. Orta çağ artığı rejim, tam da emperyalistlerden aldığı bu desteğe dayanarak Yemen'de savaş suçu işlemeyi

sürdürüyor.

BM DE SUÇA ORTAK OLDU

Birleşmiş Milletler ya da bağlı kurumlar defalarca Suudi Arabistan'ın başını çektiği "koalisyon güçleri"nin Yemen'de insanlığa karşı suç işlediğini rapor ettiler. Buna rağmen şeriatçı rejime hiçbir yaptırım uygulanmadı. Oysa Suudilerle destekçileri sadece halkın tepesine bomba yağdırarak suç işlemiyor, emperyalist ve siyonist güçlerin desteği ile Yemen'e sıkı bir kuşatma uygulayarak, bu yoksul ülke halkını açlığa, hastalığa, ölüme mahkum etme suçu da işliyor.

Bir tarafta hava bombardımanı, bir tarafta vahşi kuşatma altında tutulan Yemen halkının %70'i gıda yardımına muhtaç hale getirildi. BM daha önce kuşatmanın kaldırılması için çaba sarf etmese de Yemen'e gıda yardımı yapıyordu. Suudi bombardımanın şiddetlendiği günler ise BM Dünya Gıda Programı (WFP), Yemen'e sunulan gıda yardımlarını azaltma kararı aldığını ilan etti. Bu utanç verici kararlarla BM, Yemen'e sunulan gıda yardımlarını azaltarak bir halkın aç bırakılması suçuna katkı sunmuş oldu.

YEMEN HALKI KUŞATMAYA VE SAVAŞA KARŞI DİRENIYOR

Suudilerle suç ortakları savaşı başlattıklarında birkaç ay içinde Yemen'i işgal edip işbirlikçilerini iktidara taşıyabileceklerini hesap ediyorlardı. Zaten yoksul olan bu halkın hem kuşatmaya hem hava bombardımanlarına karşı direnemeyeceği var sayılıyordu. Oysa kirli-kanlı hesapları tutmadı. Zira aradan 7 yıl geçmesine rağmen hedeflerine ulaşabilmiş değiller. Vahşi saldırılara rağmen Ansarullah Örgütü (Husiler) ile müttefikleri Sana'daki

yönetimi ayakta tutmakla kalmadılar, bazı şehirleri de Suudilerle işbirlikçilerinin işgalinden kurtardılar. Ansarullah komutasındaki güçler Suudi Arabistan sınırına kadar ulaştı. İnsansız hava araçları ve balistik füzeler kullanarak şeriatçı rejimin önemli tesislerini vurabiliyorlar. Suudilerin daha vahşi bir şekilde saldırılarının bir nedeni de heveslerinin kurtaklarında kalmış olmasıdır.

Kuşatma ve bombalama altında sağlanan bu gelişim dikkat çekicidir. Yemen direnişi karşısında acze düşen Şeriatçı rejim, her şeyden İran'ı sorumlu tutarak, yaşadığı hezimetin derinliğini örtmeye çalışıyor. Bu arada Ansarullah Hareketi ile müttefikleri Suudilerin saldırılarının yanıtı bırakılmayacağını, kuşatma kaldırılana ve hava bombardımanı durdurulana kadar direnişin devam edeceğini belirtiyorlar. Ansarullah'la müttefikleri İran'dan destek alsalar da direnme iradesini halktan aldıkları desteğe borçlular. Böyle bir destek olmasaydı, Suudilerle suç ortakları çoktan hedeflerine ulaşabilirdi.

ABD'den aldığı silah, istihbarat ve savaş uçaklarıyla Yemen halkının tepesine bomba yağdıran şeriatçı rejimin saldırıları büyük bir tahribat yarattı. Bu yoksul halka ağır bir bedel ödetti ama diz çöktüremedi. Her şeye rağmen Yemen halkının direniş konusunda kararlı olduğu görünüyor. Ansarullah liderleri ise Suudi rejimiyle ABD emperyalizminin dayatmalarına hiçbir koşulda boyun eğmeyeceklerini ve ülkelerinin tüm topraklarını kurtarana kadar savaşa devam edeceklerini sık sık dile getiriyorlar. Nitekim yedi yıldır savaşa ve kuşatmaya karşı geliştirdikleri direniş hem halkın hem de liderliğin kararlı olduğunu herkese gösteriyor.

Büyük madenci yürüyüşü 31. yılında yol gösteriyor!

İşçi sınıfı ile burjuvazi arasında cereyan eden sınıf çatışmalarının tarihi Osmanlı dönemine kadar uzanıyor. O dönemden bu yana sınıf hareketinin gelişiminde önemli rol oynayan, iki sınıf arasındaki çatışmanın daha belirgin bir hal almasını sağlayan eşikler bulunuyor. İşçi sınıfının örgütlü gücünün belirginleştiği bu tür eşikler sık yaşanmasa da emeğin sermayeye karşı mücadelesinde derin izler bırakıyor.

İşçi sınıfının örgütlü gücünün etkisini hissettirdiği dönemlerden biri 1989 Bahar Eylemleri olmuştur. Sürecin doruğu maden işçilerinin gerçekleştirdiği kitle-sel Ankara yürüyüşüdür. 4 Ocak 1991'de Zonguldak'tan Ankara'ya yüz binlerce işçinin katıldığı Büyük Madenci Yürüyüşü işçi sınıfına önemli dersler bırakan tarihsel deneyimlerden biridir.

1980 askeri darbesinin ekonomik, siyasal ve sosyal yıkıma uğrattığı işçi sınıfı Bahar Eylemleriyle cuntanın ördüğü karanlık ağları parçalamaya başlamıştır. Dalga dalga yayılan mücadelenin ateşi maden işçilerinin saflarında büyük bir yangına dönüşür. Düzenin dayattığı kölece çalışma ve yaşam koşullarına, düşük ücretlere, örgütlenme haklarının gasp edilmek istenmesine karşı maden işçilerinin başlattığı eylemler adeta düzeni sarsan bir fırtına boyutuna varır.

1990 yılının Mayıs ayında Türk-İş'e bağlı Genel Maden-İş Sendikası ile Türkiye Taş Kömürü Kurumu ve Maden Tetkik Arama kurumu arasında TİS görüşmeleri başlatılır. Genel Maden-İş ve üye işçilerin TİS taslağını kabul etmemesi üzerine uyuşmazlıklar baş gösterir, resmi arabulucunun uyuşmazlığı gidermeye dönük çabaları sonuç vermez.

TİS görüşmelerinde uyuşmazlığın yaşanmasının ardından maden işçisinin hoşnutsuzluğu büyür ve eylemli süreç başlatılır. Bu hareketlenmenin ardından işçilerin haklarını kazanmak için sergiledikleri mücadele kararlılığı Türk-İş'e bağlı Genel Maden-İş Sendikası'nı grev kararı almaya zorlar. Sendika 30 Kasım 1990'da greve çıkma kararı alır. Zonguldak ve çevre illerden Genel Maden-İş Sendikası'na üye binlerce işçi greve çıkar. Maden işçilerinin grevine karşı Turgut Özal ve partisi ANAP yönetimindeki sermaye iktidarı grev kırılcılığına soyunarak 3 Aralık 1990 günü lokavt kararı alır.

Mengen barikatlarında durdurulan büyük madenci yürüyüşünün ders ve deneyimlerinden öğrenerek o direnişi de aşacak birleşik, devrimci bir sınıf hareketi yaratmak için kolları sıvama zamanı. AKP-MHP rejiminin emekçileri ekmeğe muhtaç duruma düşürdüğü bu dönemde çabamızı, emeğimizi, yeni Bahar Eylemleri, Madenci Yürüyüşleri, 15-16 Haziranlar, Metal Fırtınaları ve yeni Greiflar yaratmak için seferber edelim!

Sermaye devletinin lokavt kararına karşı işçilerin taleplerinin kabul edilmesi için Zonguldak'tan Ankara'ya gitme kararı alınır. 3 Ocak günü işçilerin otobüslerinin Ankara'ya gitmesine izin verilmemesine karşı gelişen tepkilerin basıncıyla sendika Ankara'ya yürüyüş kararı alır. 4 Ocak'ta binlerce maden işçisi aileleri ve diğer sınıf dostlarıyla birlikte sayıları yüz bini bulan bir kitlenin katılımıyla Ankara yürüyüşü başlatılır.

"Gemileri yaktık geri dönüş yok!", "Çankaya'nın şişmanı (Turgut Özal) işçi düşmanı", "Zonguldak Botan el ele" şiarlarıyla yürüyen madencilerin cüretinden panikleyen iktidar bir kez daha saldırıya geçer. Çankaya'nın şişmanından hesap sormak için yola çıkan maden işçileri Bolu Mengen'e ulaşırlar. İşçi sınıfı birkez daha devletin barikatlarıyla karşılaşır ve devletin saldırısı sonucu 201 madenci gözaltına alınır. Yol boyunca gerekli olacak malzemelerin taşınması ise yine devlet tarafından engellenir.

Maden işçilerinin büyük öfkesi Mengen barikatlarına takılır. Genel Maden-İş Sendikası'nın o dönem başkanı olan Şemsi Denizler işçilere "geri dönün" çağ-

rısı yaparak Ankara'ya devlet ile görüşmeye giderken karara tepki gösterenler sorgulanır. Ankara yürüyüşü devletin şiddet aygıtlarının barikatları ile sendikal bürokrasinin uzlaşmacı tutumu arasında sıkıştırılarak pasifize edilir.

Sendikal bürokrasinin Ankara'da yürüttüğü oyalayıcı görüşmeler, direniş kararlılığını zayıflatır. Grevin 57. gününde, 25 Ocak'ta emperyalist haydutlar Irak'a karşı savaş başlatırlar. Savaş suçuna ortak olup yağmadan pay alma hesabı yapan Türk sermaye devleti, emperyalistlerle suç ortaklığına hazırlanırken ilk icraatı Zonguldak maden işçilerinin grevini "milli güvenlik" zırvasının ardına sığınarak yasaklamak olur. Mengen'de jandarma şiddetiyle yürüyüşü kıran devlet yasak silahıyla grevi de sona erdirir.

Madenlerin özelleştirilmesinin önünü açanlar, kölece çalışma ve yaşam dayatmalarına karşı yürüyüşe geçen maden işçilerinin önüne jandarma barikatı kuranlar, yüzlerce işçiyi gözaltına aldılar aynı anda Türkiye topraklarını emperyalist haydutlara açmışlar ve birkez daha Amerikan uşağı olduklarını göstermişlerdir.

Büyük madenci yürüyüşünün üzerinden 31 yıl geçti. Aradan geçen yıllarda madenler özelleştirildi, alınmayan önlemler sonucu binlerce madenci "kaza", "fitrat" denilerek katledildi. Maden işçilerinin çalışma ve yaşam koşulları daha da ağırlaştırıldı, hakları birer birer ellerinden alındı.

Madenciler ve işçi sınıfının tümü için; haklarının gasp edilmesine, kölece yaşam ve çalışma koşullarının dayatılmasına karşı tarihsel deneyim ve birikimlerinden süzdükleri derslerle mücadelelerini kararlıkla sürdürmekten başka kurtuluş yolu bulunmuyor.

Mengen barikatlarında durdurulan büyük madenci yürüyüşünün ders ve deneyimlerinden öğrenerek o direnişi de aşacak birleşik, devrimci bir sınıf hareketi yaratmak için kolları sıvama zamanı. AKP-MHP rejiminin emekçileri ekmeğe muhtaç duruma düşürdüğü bu dönemde çabamızı, emeğimizi, yeni Bahar Eylemleri, Madenci Yürüyüşleri, 15-16 Haziranlar, Metal Fırtınaları ve yeni Greiflar yaratmak için seferber edelim!

Küba

devrimi

63. yılında!

*“Sıradan insanların
sıradan insanlarla birlikte
sıradan insanlar için
yaptığı devrim...”*